

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA SOSYOLOJİ

Yazar

Doç. Dr. Ümmet ERKAN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-16-5

Kitap Adı

Kürselleşen Dünyada Sosyoloji

Yazar

Doç. Dr. Ümmet ERKAN

ORCID iD: 0000-0002-7806-4886

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC026000

DOI

10.37609/akya.916

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Her yazar kitabını öncelikle kendisi için yazar. Amacı çağa tanıklık etmek, yaşanan hızlı değişim ve dönüşümün periferisinde, neler olduğuna ilişkin yanıtlar bulmaktır. Bugün küresel bir dünyada yaşıyoruz. Yerkürenin herhangi bir yerinde yaşanan ekonomik kriz, salgın, savaş, terör aynı hızla diğer ülkeleri de etkilemektedir. Bilgi dinamik bir biçim kazanmıştır. Mallar ve insanlarla beraber fikir ve teoriler de ışık hızında yer kürede yayılmaktadır. Akademik çalışmalar arasında etkileşim artmış, bilim insanları birbirinden etkilenir hale gelmiştir.

Sosyoloji, 19. Yüzyılda doğmuş ve hızla Türk aydınlarının radarına girmiştir. Türk aydını kendi yaşadığı sorunlara sosyoloji ile bir çözüm bulmaya çalışmıştır. Dünyanın ikinci sosyoloji kürsüsü Ziya Gökalp tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Prens Sabahattin, Ziya Gökalp gibi Türk aydınları tarafından başlatılan sosyoloji çalışmaları, 100 yılı aşkın sürede hızla kurumsallaşmıştır. Sosyoloji pek çok alt disiplinle beraber, ülkemizin sorunlarını anlama ve aydınlatmaya çaba göstermektedir. Bugün alandan olsun veya olmasın pek çok kişi sosyolojiye ilgi duymaktadır. Bu ilgi, sosyoloji üzerine yazılan kitapların sayısının da artırmıştır. Alanla ilgili yazılan sosyoloji kitapları kimi zaman Batılı kaynakların tercümesi veya adaptasyonu, kimi zaman da özgün olsa da alandaki gelişmelerden uzak kalmıştır. Bu kitabın temel amaçlarından biri hem Batı'da sosyoloji ile ilgili literatür, kuram ve kavramları aktarmak hem de Türkiye ölçeğinde bu kavram, sorun ve kuramları analiz etmektir. Kullanılan bilgiler filtre edilmiş, kabul edilmiş, geçerli ve güncel bilgilerdir. Kitabın bir diğer amacı sosyolojiyi sıkıcı bir kitaba, kuram ve ayrıntıya boğmadan okuyucuya ulaştırmaktır. Alandan olsun veya olmasın herkesin ilgi ve dikkatle okuyacağı bir kitap yazımı amaçlanmıştır. Kuram ve kavramlar dışında kitap tanıtımları, alanla ilgili temel metinlerden alıntılar, tartışma etkinlikleri, güncel istatistiki bilgiler, gazete haberleri, film analizleri ile kitaba zengin bir çeşitlilik kazandırılmaya çalışılmıştır.

Küreselleşen Dünyada Sosyoloji kitabı 12 alt bölümden oluşmaktadır. Her bölümde sosyolojinin temel odak noktalarından biri ele alınmıştır. Bu alt bölümler hemen bütün sosyoloji kitaplarında yer alan ortak başlıklardır. Sayfa sayısı ve zaman sınırı nedeniyle çok istenmesine rağmen sağlık, medya, toplumsal cinsiyet çalışmaları ve göç konusu eklenememiştir. Bu kitapta Amerikan sosyoloji kitaplarının sadeliği ve okuyucuyu sıkmayan zengin materyalleri ve ülkemizin temel sorunları baz alınarak bir denge gözetilmeye çalışılmıştır.

Bu kitap yaklaşık 2 senelik bir emeğin ürünüdür. Bu iki yıllık süre boyunca alanla ilgili güncel kaynaklar taranmış, kabul görmüş kuram ve kavramlar kullanılmıştır. Kitap uykusuz gecelerin, ertelenen hafta sonu ve tatillerin bir ürünüdür. Kitabın en büyük gayesi sosyoloji alanında bir boşluğu doldurmak ve başta sosyoloji öğrencileri olmak üzere sosyolojiye ilgi duyan herkesin ilgisini çekmektir.

Bu kitabı eşim Ümmühan ve çiçeklerim, çocuklarım Hafsa ve Ahmet Bera'ya ithaf ediyorum. Onlar varlıklarıyla hayatımı zenginleştirdiler. Onların sabrı, desteği ve anlayışı olmasaydı bu kitap tamamlanamazdı. Ayrıca kitabın yayınlanma sürecinde gösterdiği kolaylık, nezaket ve anlayış nedeniyle Akademisyen yayınevine teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Ümmet ERKAN
Aralık, 2021
Muş

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1

SOSYOLOJİYİ TANIYALIM

Sosyoloji Nedir?.....	2
Sosyoloji Bilmek Bize Ne Kazandırır?	9
Sosyolojinin Diğer Bilimlerle İlişkisi	13
Kaynaklar	27

ÜNİTE 2

SOSYOLOJİNİN DOĞUŞU, KURUCULARI VE TÜRKİYE'DE SOSYOLOJİ

Sosyolojinin Doğuşunu Hazırlayan Koşullar	30
Sosyolojinin Kurucu İsimleri	33
Sosyolojide Yaklaşımlar	61
Türk Sosyolojisinin Gelişimi.....	68
Türkiye'de Sosyoloji Bölümleri ve İstihdam Olanakları	87
Kaynaklar	90

ÜNİTE 3

SOSYOLOJİDE KULLANILAN ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri	98
Sosyal Bilimlerde Farklı Yaklaşımlar	101
Sosyal Bilimlerde Nicel ve Nitel Yöntemler.....	106
Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Araştırmanın Aşamaları.....	109
Sosyolojik Araştırmalarda Değerler ve Etik	117
Kaynaklar	118

ÜNİTE 4

KÜLTÜR VE KÜLTÜRE İLİŞKİN TEMEL KAVRIFAMLAR

Kültür ve Kültürün Öğeleri.....	119
Kültüre Ait Temel Kavramlar	127
Kültürmerkezlilik, Kültürel Görecelilik Ve Çokkültürlülük	136
Kültür ve Medeniyet Ayrımı.....	141
Kaynaklar	142

ÜNİTE 5

TOPLUMSAL YAPI VE TOPLUMSALLAŞMA

Toplumsal Yapı ve Yapıyı Oluşturan Unsurlar.....	145
Toplumsallaşma ve Toplumsallaşma Grupları.....	164
Kaynaklar	171

ÜNİTE 6

TOPLUMSAL SAPMA, SUÇ VE TOPLUMSAL KONTROL

Toplumsal Sapma ve Suç	174
Toplumsal Sapmanı Nedenleri	180
Toplumsal Kontrol ve Türleri.....	193
Kaynaklar	194

ÜNİTE 7

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA

Toplumsal Tabakalaşma	198
Sosyolojik Yaklaşımlar Bağlamında Toplumsal Tabakalaşma....	201
Tarihsel Açıdan Toplumsal Tabakalaşma Türleri	202
Türkiye’de Toplumsal Sınıflar ve Gelir Dağılımı.....	212
Toplumsal Hareketlilik ve Türleri	218
Kaynaklar	222

ÜNİTE 8

BİR TOPLUMSAL KURUM OLARAK AİLE

Ailenin Tanımı ve İşlevleri	226
Aileye Yönelik Sosyolojik Yaklaşımlar.....	230
Aile Türleri.....	233
Türkiye’de Aile Araştırmaları ve Türk Aile Yapısı	236
Evlilik Ve Evlilik Türleri.....	240
Akrabalık.....	243
Boşanma ve Sonuçları	244
Boşanmanın Nedenleri	247
Kaynaklar	251

ÜNİTE 9 EĞİTİM VE DİN

Eğitimin Tanımı ve İşlevleri	254
Eğitime Sosyolojik Yaklaşımlar	262
Türkiye’de Eğitim	268
Dinin Tanımı ve İşlevleri	276
Dinin Toplumsal İşlevleri	279
Dinlerin Sınıflandırılması	280
Dine Sosyolojik Yaklaşımlar (Durkheim, Marks, Weber)	285
Sekülerleşme, Dünyada ve Türkiye’de Dini Hayat	289
Kaynaklar	290

ÜNİTE 10 EKONOMİ

Ekonominin Tanımı ve Temel Kavramları	296
Ekonomik Dönüşümün Tarihi	298
Ekonomik Sistemler	306
Ekonomide Yaşanan Temel Sorunlar	314
Türkiye Ekonomisinde Sektörler ve İş Gücü	318
Kaynaklar	319

ÜNİTE 11 SİYASET

Siyasetin Tanımı ve Temel Kavramları	323
Siyasal Yönetim Biçimleri	330
Toplumda Gücün (İktidarın) Dağılımı	340
Savaş ve Barış	346
Kaynaklar	350

ÜNİTE 12 TOPLUMSAL DEĞİŞME VE TOPLUMSAL HAREKETLER

Toplumsal Değişme	354
Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler	357
Toplumsal Değişmeyi Açıklayan Sosyolojik Kuramlar	367
Toplumsal Hareketler	371
Kaynaklar	378

ÜNİTE

1

SOSYOLOJİYİ TANIYALIM

Postpandemi Süreci ve Sosyoloji

Çin'in Wuhan eyaletinde Aralık 2019'da başlayan Covid 19 türü epidemik salgın, kısa bir süre içerisinde kürenin tümüne yayılarak pandemik bir biçim aldı. Pandemi ile bütün ülkeler olağanüstü önlemlere başvurarak, salgını kontrol altına almaya çalıştı. Pandemi süreci pek çok düşünür tarafından bir milat olarak değerlendirilmeye başlandı. Korona sonrasında (post-korona) hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı dile getirildi. Pandemi süreci küreselleşme, ulus devlet, ulus üstü organizasyonları (Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Bankası gibi) da yeniden değerlendirmeyi zorunlu hale getirdi. Şimdiden kestirmek güçse de korona sonrası dünyanın ve gündelik yaşamın büyük bir dönüşüme uğrayacağı kesin.

Pandemi ile beraber öne çıkan bir kavram da dijitalleşme oldu. Dijital eğitim, dijital alışveriş, dijital sohbet ortamları, dijital vatandaşlık, dijital duyarlılık, dijital oyun gibi kavramlar hayatımızda güçlü bir biçimde kendine yer buldu. Yüz yüze etkileşim yerini dijital etkileşime bırakmaya başladı. Evlerine kapanmak zorunda kalan insanlar çareyi dijital araçlara başvurmakta buldu. Dijitalleşme bir opsiyon değil, bir zorunluluk halini aldı. Dijitalleşmenin en önemli etkilerinden biri toplumsal etkileşim, toplumsal örgütler ve kurumlara olacak gibi görünüyor. Bunun

KAYNAKLAR

- Akan, Vildan (2002). "Toplum Nasıl Oluşur Yapılar". **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). İstanbul: Martı Kitap Yayınları.
- Aristoteles (2014). **Politika**. Mete Tunçay (Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Atılğan Gökhan & Aytekin E. Atilla (2013). **Siyaset Bilim Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinlerarası İlişkiler**. İstanbul: Yordam Kitap.
- Bourdieu, Pierre (1997). **Toplumbilim Sorunları**, Işık Ergüden (Çev.). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Bottomore, Tom B. & Nisbet, Robert (1990). **Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi**. Mete Tunçay ve Aydın Uğur (Çev.). Ankara: V Yayınları.
- Bottomore, Tom B. (1987). **Siyaset Sosyolojisi**, Erol Mutlu (Çev.). Ankara: Teori Yayınları.
- Bottomore, Tom B. (2000). **Toplumbilim**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Bozkurt, Veysel (2021). **Değişen Dünyada Sosyoloji**. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Bauman, Zigmunt (2010). **Sosyolojik düşünmek**. Abdullah Yılmaz (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Braudel, Fernand (1989). **Akdeniz ve Akdeniz Dünyası**. M. Ali Kılıçbay (Çev.). İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Durkheim, Emile (2004). **Sosyolojik Yöntemin Kuralları**. Cenk Saraçoğlu (Çev.). İstanbul: Bordo Siyah Yayınları.
- Durkheim, Emile (2013). **İntihar**. Z. Zühre İlkelen (Çev.). İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Duverger, M. (1998). **Siyaset Sosyolojisi**, Şirin Tekeli (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Edward Hallett Carr (2011). **Tarih Nedir?** Mistek Gizem Göktürk (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erkal, Mustafa (1987). **Sosyoloji**. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ferris, Kerry & Stein, Jill (2012). **The Real World. An Introduction to Sociology**. Third Edition. W.W. Norton & Company Inc. New York.
- Fichter, Joseph (2001). **Sosyoloji Nedir?**. Nilgün Çelebi (Çev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Muckenhoupt, Margaret (2000). **Sigmund Freud Bilinçdışının Kaşifi**. Füsun Akatlı (Çev.). Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- Gadamer, Hans (2008). **Hakikat ve Yöntem**. Hüsamettin Arslan (Çev.). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**, Cemal Güzel (Haz.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Hobsbawm, Eric (2009). **Tarih Üzerine**. Osman Akinhay (Çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- İbn Haldun (2007). **Mukaddime**. Süleyman Uludağ (Haz. ve Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Lacoste, Yve (2014). **Coğrafya Her Şeyden Önce Savaş Yapmaya Yorar**. Selim Sezer (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lefebvre, Henri (2007). **Modern Dünyada Gündelik Hayat**. Işın Gürbüz (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Macioins, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, K. & Engels, F. (2013). **Alman İdeolojisi**. Tonguç Ok, Olcay Geridönmez (Çev.). İstanbul: Evrensel Basın Yayımları.
- Mills, C. Wright (2007). **Toplumbilimsel Düşün**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınevi.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Özbudun, Sibel (2005). **Antropoloji, Kuramlar – Kuramcılar**. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Platon (2016). **Devlet**. Sabahattin Eyüboğlu (Çev.). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ritzer, George & Smart, Barry (2003). **Handbook of Social Theory**, SAGE Publication, London.

- Ritzer, George (2015). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Skocpol, Theda (2009). **Tarihsel Sosyoloji Bloch'tan Wallerstein'e Görüşler ve Yöntemler**, Ahmet Fethi (Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverce World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Wallerstein, Immanuel (1996). **Sosyal Bilimleri Açın Sosyal Bilimlerin Yeniden Yapılanması Üzerine Rapor Gulbenkian Komisyonu**. Şirin Tekeli (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Vergin, N. (2015). **Siyasetin Sosyolojisi, Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar**, İstanbul: Doğan Kitap Yayınları.
- Yücekök, A. N. (1987). **Siyasetin Toplumsal Tabanı**. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Weber, Max (2005). **Bürokrasi ve Otorite**. H. Bahadır Akın (Çev.). Ankara: Adres Yayınları.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.

İnternet Kaynakçası

- Avrupa'da yükselen ırkçılık futbolu da zehirliyor. 21.02.2020 <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/avrupada-yukselen-irkcilik-futbolu-da-zehirliyor/1740508> . Erişim Tarihi 03.01.2021 Röportaj. Şubat 2000. https://twitter.com/TeomanCom/status/1436737984431263754?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Etweet Erişim Tarihi 13.09.2021
- Türkiye'de her gün 9 kişi intihar ediyor; Avrupa ülkelerinde intihar oranı ne? 05.01.2020 <https://tr.euronews.com/2020/01/05/turkiye-de-her-gun-9-kisi-intihar-ediyor-avrupa-ulkelerinde-intihar-orani-ne> Erişim Tarihi 07.01.2021

Görsel Kaynakça

- Koronavirüs COVID-19 Rehberi. 04.04.2020 <https://yeditepe.edu.tr/tr/etkinlik/koronavirüs-covid-19-rehberi> Erişim Tarihi 24. 09. 2021
- PSG and İstanbul Basaksehir players took a knee and wore 'no to racism' t-shirts ahead of rescheduled Champions League match. 10.12.2020 <https://www.skysports.com/football/news/11095/12156267/psg-and-istanbul-basaksehir-players-wear-no-to-racism-t-shirts-ahead-of-rescheduled-champions-league-match> Erişim Tarihi 24.09.2021
- Kahve: Ne kadarı gerçekte yararlı? 29.09.2020 <https://www.herkesebilimteknoloji.com/haberler/saglik/kahve-ne-kadari-gercekte-yararli> Erişim Tarihi 24.09.2021
- Kimler yok ki: İşte Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun olan ünlüler. 09.02.2021 <https://www.mynet.com/kimler-yok-ki-iste-bogazici-universitesi-nden-mezun-olan-unluler-190101253876> Erişim Tarihi 13.09.2021
- Otomobil ve hafif ticari araç satışları temmuzda azaldı. 03.08.2021 <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/otomobil-ve-hafif-ticari-arac-satislari-temmuzda-azaldi-599345.html> Erişim Tarihi 24. 09.2021

ÜNİTE

2

SOSYOLOJİNİN DOĞUŞU, KURUCULARI VE TÜRKİYE’DE SOSYOLOJİ

Sosyal Etkiler	Sosyolojiye Katkı Sağlayan Düşünce Akımları ve Düşünürler
Aydınlanma	Fransa Aydınlanma B. De Montesquieu (1689-1755) ve J. J. Rousseau (1712-1778) Muhafazakarlık De Bonald (1754-1840) ve De Maistre (1753-1821) Ütopik Sosyalizm Saint Simon (1760-1825) Pozitivizm
Sanayi Devrimi	Auguste Comte (1798-1858)
Fransız Devrimi	Almanya Aydınlanma Immanuel Kant (1724-1804)
Bilimsel Devrim	Alman Tarihselciliği G. W. F. Hegel (1770-1831) ve J. G. Herder (1744-1803)
Kentleşme	Sosyalizm Karl Marks (1818-1881)
Liberalizm	İngiltere ve İskoçya Liberal İktisat Adam Smith (1723-1790)
Sömürgecilik	Sosyal Evrimcilik Herbert Spencer (1820-1903)
İşçi Hareketleri ve Sosyalizm	İskoç Aydınlanması Adam Ferguson (1723-1816)
Kadın Hareketleri ve Feminizm	İtalya Tarihselcilik G. Vico (1668-1744) Elit Teorisi Vilfredo Pareto (1848-1923) ve G. Mosca (1858-1941)
	ABD Sembolik Etkileşimcilik Herbert Mead (1863-1931) Yapısal İşlevselcilik Talcott Parsons (1902-1979) ve Robert K. Merton (1910-2003)

Tablo 3: Sosyolojinin Doğuşunu Etkileyen Faktörler ve kurucu isimler

yologlar medya, reklam, halkla ilişkiler ve hatta klinik, tıp gibi alanlarda istihdam edilmektedir. Sosyolojinin önemi daha iyi anlaşıldıkça sosyologların iş bulma kaygıları da azalacaktır. Ancak şu da bir gerçek ki Türkiye’de bugün çok fazla sosyoloji bölümü bulunmaktadır. Bu durum da istihdamı zorlayan bir sorun olarak ortada durmaktadır.

KAYNAKLAR

- Adaş, Emin Baki (2019). “Türkiye’de Sosyoloji Bölümleri Arasında İstihdam Örüntüleri: Sosyal Ağ Analizi Üzerinden Bir Değerlendirme”. **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. (19) 2: 211-224.
- Alkan, Ö. Mehmet (2007). **Prens Sabahattin Gönüllü Sürgünden Zorunlu Sürgüne**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aron, Raymond (2010). **Sosyolojik Düşüncenin Evreleri**. Korkmaz Alemdar (Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Berkes, Niyazi (1942). **Bazı Ankara Köyleri Üzerinde Bir Araştırma**. Ankara: Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Felsefe Enstitüsü Neşriyatı.
- Berkes, Niyazi (2002) **Türkiye’de Çağdaşlaşma**. Ahmet Kuyaş (Haz.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bottomore, Tom ve Robert Nisbet (1990). **Sosyolojik Çözümlemenin Kısa Tarihi**, Ankara: V Yayınları.
- Bourdieu, Pierre (1997). **Toplumbilim Sorunları**, Işık Ergüden (Çev.). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Comte, Auguste (1964). “Pozitif Felsefe Dersleri”. Ü. Meriç (Çev.). **Sosyoloji Dergisi**, sayı: 19-20. s: 213-258.
- Demolins, Edmund (2020). **19. Yüzyılda Karşılaştırmalı Eğitim Denemesi: Anglo-Saksonların Üstünlüğünün Sebepleri Nelerdir?** A. Fuad ve A. Naci (Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Durkheim, Emile (2004). **Sosyolojik Yöntemin Kuralları**. Cenk Saraçoğlu (Çev.). İstanbul: Bordo Siyah Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2018). **Sinemada Gözetleme ve Gözün Temsiliyeti**. Sosyoloji Yazıları İçinde. Yüksel Yıldırım (Ed.). Ankara: Bilgin Kültür Sanat.
- Erkan, Ümmet (2019a). “Gilles Deleuze Felsefesinde Temel Kavramlar ve Yeni Toplumsal Hareketler”. **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, 13(19), 2627-2652.
- Erkan, Ümmet (2019b). “Pozitivist ve Liberal Sosyoloji Görüşleri: Ahmet Rıza ve Sabahattin Bey’in Görüşlerinin Karşılaştırmalı Analizi”, **Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**. (VI): 11.
- Erkan, Ümmet (2020a). **“Siyasetin Bağımlılığı Ve Özerkliği: Ortodoks/Neo/Postmarksizm”**. Siyaset Sosyolojisi İçinde. M. Yavuz Alptekin (Ed.). Ankara: Nobel Kitap.
- Erkan, Ümmet (2020b). **Türk Sosyolojisinin Tanığı: Cahit Tanyol**. Ankara: Akademisyen Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2021). Sosyolojik Düşüncenin Gelişimi. **Dünden Bugüne Sosyoloji** İçinde. Musa Yavuz Alptekin (Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ferguson, Adam (1767). **An Essay on the History of Civil Society**. London.
- Field, J. (2008). **Sosyal Sermaye**. Bahar Bilgen ve Bayram Şen (Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Foucault, Michel (2012). **İktidarın Gözü**, Çev. Işık Ergüden, 3. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Goffman, Erving (2004). **Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu**. Barış Cezar (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gökalp, Ziya (1913). “Halk Medeniyeti”, **Halka Doğru**, Nisan 1329 (24 Nisan 1913), s. 107.
- Gökalp, Ziya. (1976). **Türk Medeniyeti Tarihi**. İsmail Aka & Kazım Yaşar Koprıman (Haz.). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınlar.
- Heyd, Uriel (2010) **Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri**. A. Göke Bozkurt (Çev.). İstanbul: İlgi Kültür Sanat.
- İbn Haldun (2007). **Mukaddime**. Süleyman Uludağ (Haz. ve Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram (2002). **Türk Sosyoloji Tarihe Üzerine Araştırmalar**. 2. Baskı. İstanbul: Birey Yayınları.
- Kant, Immanuel (2000). “Aydınlanma Nedir? Sorusuna Yanıt (1784)”, **Toplumbilim Dergisi** Aydınlanma Özel Sayısı, Nejat Bozkurt (Çev.), 11, 2000.
- Kıray, M. Belik (1982). Toplumbilim Yazıları. Ankara: **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No: 7**.
- Kıray, M. Belik (1988). **Kentleşme Yazıları**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kıray, M. Belik (2000). **Ereğli Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası**. 3. Baskı. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kongar, Emre (2012). **Türk Toplumbilimcileri I – II**. 2. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Laclau, Ernesto & Mouffe Chantal (2001). **Hegemony and Socialist Strategy**. Second Edition, Verso: London and Newyork.
- Lenin, V.İ. (2003). **Ne Yapmalı**. Muzafer Erdos (Çev.). İstanbul: Eriş Yayınları.
- Lenin, V.İ. (2013). **Karl Marks ve Marksizm Üzerine**. Mazlum Beyhan, İstanbul: Yordam Kitap.
- Mardin, Şerif (1991). **Türk Modernleşmesi Makaleler IV**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Şerif (2009) **Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu**, Çev. Mümtaz’er Türköne-Fahri Unan-İrfan Erdoğan, 9.Baskı, İletişim Yay., İstanbul.
- Marks, K. & Engels, F. (2011). **Ekonomi Politikinin Eleştirisine Bir Katkı**. Sevim Belli (Çev.). İstanbul: Sol Yayınları
- Marks, K. & Engels F. (2014). **Komünist Manifesto**. Nail Satlıgan (Çev.). İstanbul: Yordam Kitap.
- Meriç, Cemil (1980). **Kırk Ambar**. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Meriç, Cemil (1992). **Umrandan Uygarlığa**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Meriç, Cemil (1996) **Saint Simon: İlk Sosyolog İlk Sosyalist**. 2. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Montesquieu, Baron De (2015). **İran Mektupları**. Berna Günen. (Çev.). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Parla, Taha (1993) **Ziya Gökalp Kemalizm ve Türkiye’de Korporatizm**. 2. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Parsons, Talcott (1991). **Social System**. London: Routledge.
- Pareto, Vilfredo (2005). **Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü**. Merve Zeynep Doğan (Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Rado, Şevket (2008) **Paris’te Bir Osmanlı Sefiri, Yirmisekiz Mehmet Çelebi’nin Fransa seyahatnamesi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Ramsaur, E. E. (1972) **Jön Türkler ve 1908 İhtilali**, Çev. Nuran Ülken, Sander Yayınları, İstanbul,
- Ritzer, George & Smart, Barry (2003). **Handbook of Social Teory**, SAGE Publication, London.
- Ritzer, George (2010). **Sociological Theory**, Eight Edition. The McGraw-Hill Companies, New York.
- Ritzer, George & Stepnisky, Jeffrey (2013). **Çağdaş Sosyoloji Kuramları ve Klasik Kökle-**

- ri. 4. Baskı. Irmak Ertuna Hawison (Çev.). Ankara: De ki Yayınları.
- Rousseau, J. J. (2006). **Toplum Sözleşmesi**. Vedat Günyol (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Sabahattin (1999). **Görüşlerim**. Ahmet Zeki İzgöer (Haz.). İstanbul: Buruc Yayınları.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Sezer, Baykan (1989). Türk Sosyologları ve Eserleri. **İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi**. (3) 1 : 1-96.
- Sennett, Richard (2006). **Yeni Kapitalizm Kültürü**. Aylin Onacak (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sevündük, M. Ali Şevki (1968). **Osmanlı Tarihinin Sosyal Bilimlerle Açıklanması**. Nurettin Şazi Kösemihal (Haz.). İstanbul. Elif Yayınları.
- Slatery, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Smith, Adam (2014). **Milletlerin Zenginliği**. Haldun Derin (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Sorokin, P. A. (1975). **Çağdaş Sosyoloji Teorileri I**. M. Münir Raşit Öymen (Çev.). İstanbul: MEB Yayınları.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Swartz, David (2011). **Kültür ve İktidar. Pierre Bourdieu'nün Sosyolojisi**. Elçin Gen (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Swingewood, Alan (1998). **Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi**. Osman Akınhay (Çev.) Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Tanyol, Cahit (1970). **Sosyolojik Açından Din, Ahlak, Laiklik ve Politika Üzerine Diyaloglar**. İstanbul: Okat Yayınevi.
- Tekeli, İlhan (2011). "Sosyal Bilimci Ve Siyasetçi Olarak Behice Boran Hesabı Akılla Verilen Bir Yaşam". **Sosyoloji Dergisi**. 23-24: 1-45.
- Tiryakian, Edward A. "Emile Durkheim", Çev. Ceylan Tokluoğlu, **Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi** Ed. Tom Bottomore & Robert Nisbet, V Yayınları, 1990, Ankara, s. 200.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Turner, Bryan S. (2014). **Klasik Sosyoloji**. İdil Çetin (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ünsaldı, Levent & Geçgin, Ercan (2013). **Dünden Bugüne Sosyoloji**. Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Vergin, Nur (2015). **Siyasetin Sosyolojisi**. İstanbul: Doğan Kitap Yayınları.
- Weber, Max (2013). **Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu**, Çev. Milay Göktürk, Bilgesu Yayınları, 2013, Ankara.
- Werner Jung (1995). **Goerge Simmel**, Doğan Özlem (Çev.). Ankara: Ark Yayınevi.
- Tocqueville, Alexis (2012). **Amerika'da Demokrasi**. Seçkin Sertdemir Özdemir (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- İnternet Kaynakları**
- Frédéric Le Play French sociologist. <https://www.britannica.com/biography/Frederic-Le-Play> Erişim Tarihi 30.08.2020
- Auguste Comte French philosopher. <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Comte> Erişim Tarihi: 26.08.2020
- Max Weber German sociologist. <https://www.britannica.com/biography/Max-Weber-German-sociologist> Erişim Tarihi: 05.09.2020
- Talcott Parsons American sociologist. <https://www.britannica.com/biography/Talcott-Parsons> Erişim Tarihi 06.09.2020
- <https://yokatlas.yok.gov.tr/netler-tablo.php?b=10195> Erişim Tarihi 16.03.2021
- Sosyoloji Bölümü <https://www.kariyer.net/bolumler/sosyoloji/nedir> Erişim Tarihi 16.03.2021

Görsel Kaynakça

- SAİNT SİMON 1760-1825. <https://andcenter.org/tr/marifetdivani/saint-simon-1760-1825/> Erişim Tarihi 10.02.2020
- Pierre Guillaume Frédéric le Play. https://tr.wikipedia.org/wiki/Pierre_Guillaume_Fr%C3%A9d%C3%A9ric_le_Play Erişim Tarihi 15.02.2020
- Auguste Comte. https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Auguste_Comte.jpg Erişim Tarihi 22.02.2020
- Emile Durkheim ve Anomi. <https://sanalmecmua.com/2020/09/21/emile-durkheim-ve-anomi/> Erişim Tarihi 24.02.2020
- Karl Marx'ın ölümünün 138. yıldönümü: Dünyayı sarsan düşünürün hayatı ve eserleri 05.05.2018 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43952622> Erişim Tarihi 26.02.2020
- Max Weber(1864-1920) Sistematik Din Sosyolojisi 23.03.2020 <https://dinsosyolojisi.com.tr/max-weber1864-1920-sistematik-din-sosyolojisi/> Erişim Tarihi 28.02.2020
- Talcott Parsons Kimdir? 10.12.2018 <https://www.nkfu.com/talcott-parsons-kimdir/> Erişim Tarihi 03.03.2020
- Panoptikon Modern Bir Hapishane <https://www.tesadernegi.org/panoptikon-modern-bir-hapishane.html> Erişim Tarihi 14.03.2020
- İstanbul Havalimanı hakkında bilmeniz gereken her şey! İstanbul Havalimanı'nın teknik özellikleri nedir?. <https://www.sabah.com.tr/teknokulis/galeri/haber/istanbul-havaliman-hakkinda-bilmeniz-gereken-her-sey-istanbul-havalimaninin-teknik-ozellikleri-nedir> Erişim Tarihi 24.03.2020
- Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu <https://www.idefix.com/Kitap/Gunluk-Yasamda-Benligin-Sunumu/Arastirma-Tarih/Sosyoloji/urunno=0000000288733> Erişim Tarihi 12.08.2021
- Prens Sabahaddin https://tr.wikipedia.org/wiki/Prens_Sabahaddin Erişim Tarihi 04.04.2020
- Ziya Gökalp. <https://www.biyografya.com/biyografi/4084> Erişim Tarihi 10.04.2020
- Ziya Gökalp Kemalizm Ve Türkiye’de Korporatizm <https://www.finalpazarlama.com/kitap/iletisim-yayinlari/ziya-gokalp-kemalizm-ve-turkiyede-korporatizm/010023450> Erişim Tarihi 15.04.2020
- Türk Toplumbilimcileri <https://www.kitapyurdu.com/kitap/turk-toplumbilimcileri-iki-cilt-bir-arada/267325.html> Erişim Tarihi 17.04.2020
- Mübeccel Kiray'ın Ardından. 01.12.2007 <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2007/12/01/mubeccel-b-kirayin-ardindan/> Erişim Tarihi 22.04.2020
- Ereğli-Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Qesebesi-Mübeccel B.Kiray <https://turuz.com/book/title/Ereggli-Aghir+Sanayiden+Once+Bir+Sahil+Qesebesi+-Mubeccel+B.Kiray-1964-311s> Erişim Tarihi 26.04.2020
- Hilmi Ziya Ülken <http://katalog.idp.org.tr/yazarlar/915/hilmi-ziya-ulken> Erişim Tarihi 28.04.2020
- Baykan Sezer https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/19_20_Bahar/turk-sosyoloji_tarihi/12/index.html Erişim Tarihi 01.05.2020
- Türkiye Sosyolojisi'nin öncü ismi: Cahit Tanyol 11.08.2020 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-sosyolojisinin-oncu-ismi-cahit-tanyol/1938505> Erişim Tarihi 12.12.2020

ÜNİTE

3

SOSYOLOJİDE KULLANILAN ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Hepiniz bazı soruların cevabını merak ediyorsunuz. Acaba eğitim düzeyi ile nezaket arasında bir ilişki var mı? Sosyal medya kullanan gençler hayatı anlama konusunda yeterince bilinç sahibi mi? Aile kurumu gittikçe değer mi kaybediyor? Sosyal ilişkiler azalıyor mu? Küreselleşme ile beraber yerel kültürler yok mu oluyor? Bu soruları hemen herkes sormakta ve yanıtlarını merak etmektedir. Çoğu kimse bu sorulara kendince yanıtlar verme eğilimindedir. Bunu da genellikle “sağduyu”, “ortak kanı” dediğimiz çoğu kez yanıltıcı bazı bilgi kaynaklarına dayandırır. Fakat sosyologların bu tür soruların yanıtlarını ararken takip etmeleri gereken belirli bir yöntem vardır. Bir sosyologla sosyolog olmayı ayıran temel fark kullandıkları bilgi elde etme yönteminde. Hayatımızda sosyal medya, televizyon, gazeteler, fısıltı, dedikodu gibi kaynaklardan sürekli bilgi sağanağına maruz bırakılan bizler için hangi bilgilerin güvenilir olduğu, hangilerinin manipüle etme amacı taşıdığını ayırt etmek önemlidir. Güvenilir bilgiler bilimsel araştırma yöntemleri kullanılarak elde edilmiş bilgilerdir. Çünkü bilim insanları bilgi elde ederken son derece titiz davranarak, olgular üzerinde kendi şahsi kanaatlerini bir kenara bırakıp, sadece alandan elde ettiği verileri ortaya koyarlar. Bütün aşamaları titizlikle kontrol edilen bilimsel bilgi güvenilir bir bilgidir.

İnsanlar sosyolojik araştırma sonuçları yerine bazen başka bilgi kaynaklarına başvurur. Neuman (2006: 3-5)’a göre bu bilgi kaynakları; otorite, gelenek, sağduyu, medya mitleri ve kişisel deneyimlerdir. Kullanılan bu bilgi kaynakları bize sahici, sağlam, güvenilir bir bilgi verebilir mi? Yoksa bunlar çoğu kez tartışmalı, güvenilmez, tek boyutlu, aşırı genellenmiş bilgiler midir? Şimdi bu bilgi kaynaklarını inceleyelim.

Otorite: İnsanlar çoğu kez otoritelerin verdiği bilgilere sarsılmaz bir güven duyarlar. Otoriteler kimi defa uzmanlıklarını kötüye kullanmakta, ellerinde yeterince veri yokken genellemelere başvurmakta veya bazen düpedüz insanları aldatmaya çalışabilmektedir. Otoriteye güvenin de sınırları vardır. Anne, baba, öğretmen, bilgi sahibi bir komşu, şirketleri olan iş insanları, uzun zamandır futbolun içinde olan futbol yorumcuları vb. insanların bilgisine her zaman güvenilebilirmiş gibi güven duyulur. Fakat otoriteye güven çoğu defa insanları hayal kırıklığına uğratabilir. Bunda insanların kendi alanı

KAYNAKLAR

- Adams, John & Khan, Hafız T. A. vd. (2007). **Research Methods for Graduate Business and Social Science Students**. Sage Publications Inc.
- Bauman, Zigmunt (2010). **Sosyolojik düşünmek**. Abdullah Yılmaz (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Beck, Ulrich (2014). **Risk Toplumu. Başka Bir Modernliğe Doğru**. K. Özdoğan ve B. Doğan (Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Best, Steven & Kellner, Douglas (2011). **Postmodern Teori**. 2. Baskı. Mehmet Küçük (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bhattacharjee, Anol (2012). **Social Science Research: Principles, Methods, and Practices**. USF Tampa Bay Open Access Textbooks Collection. Book 3.
- Bilton, Tony & Bonnet, Kevin & Jones, Pip vd. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Boudon, Raymond (1991). **Sosyoloji Yöntemleri**. Alev Türker (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Demir, Ömer (1997). **Bilim Felsefesi**. Ankara: Vadi Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2017). "Toplumsal Yapı Analizlerinden Toplumsal Semptomlara". **Sosyal ve Beşeri Bilim Araştırmaları 2017**. Bünyamin Ayhan, Mustafa Ay vd. (Ed.). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Fayeraband, Paul (1991). **Yönteme Hayır**. Ahmet İnam (Çev.). İstanbul: Ara Yayıncılık.
- Gadamer, Hans (2008). **Hakikat ve Yöntem**. Hüsamettin Arslan (Çev.). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Giddens, Anthony (2013). **Sosyoloji Başlangıç Okumaları**. Günseli Altaylar (Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Giddens, Anthony (2016). **Modernliğin Sonuçları**. Ersin Kuşdil (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kümbetoğlu, Belkıs (2005). **Sosyoloji ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Neuman, W. Lawrence (2014). **Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I**. 7. Baskı. Ankara: Yayın Odası.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Özcan, Y. Ziya & Özbay, Özden (2002). "Sosyolojide Yöntem". **Sosyolojiye Giriş**. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Sencer, Muzaffer (1989). **Toplumbilimlerinde Yöntem**. 3. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Slattery, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Yıldırım, Cemal (1997). **Bilimsel Düşünme Yöntemi**. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Yıldırım, Ali & Şimşek, Hasan (2013). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. 9. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Van Dijk, T. A. (1995), "Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları". **Medya, İktidar ve İdeoloji**, Mehmet Küçük (Der. ve Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Yıldırım, Cemal (1973). **Bilim Felsefesi**. 3. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

ÜNİTE

4

KÜLTÜR VE KÜLTÜRE İLİŞKİN TEMEL KAVRIFAMLAR

KÜLTÜR VE KÜLTÜRÜN ÖĞELERİ

İnsan, sosyal bir varlıktır ve bir toplum içinde yaşar. Her toplumun alışkanlıkları, tüketim biçimleri, kılık kıyafet, yemek, davranış, eş seçimleri diğer toplumlardan farklıdır. Türkiye’de insanlar semt pazarlarına veya marketlere gidip alışveriş yaparlar. Amerika’da insanlar haftada bir kere markete gider ve haftalık ihtiyaçlarını karşılarlar. Bazı toplumlarda insanlar evlenmeden önce eşlerini göremez. Bazı toplumlarda ise severek evlenirler. Toplamlar arasındaki farklar öğrenilmiş davranışlardır. İnsanlar bu tutum ve davranışları doğduklarında hazır olarak bulur ve sosyalleşme yoluyla benimser. Bir topluma özgü, maddi ve manevi değer, tutum ve inançların tümüne kültür denir. Kültür bir toplumu bütünleştiren, ortak eylem ve davranışlardır. Kültür; bilgi, maddi araç ve gereçler ve davranış biçimlerini tanımlar. İnsanların öğrenilmiş, sosyal olarak aktarılmış fikirleri, değerleri ve eserleri (DVD’ler, çizgi romanlar, kitap ve arabalar) bütününe içerir (Schaefer, 2011: 55).

Kültürün kelime anlamı “ekmek, sürmek’tir. İlk defa antropolog Edward Taylor tarafından kullanılmıştır. Taylor’a göre kültür; “bilgileri, inançları, sanatı, ahlakı, hukuku, gelenek-görenekleri ve insanın, toplumun bir üyesi olarak edindiği diğer bütün yetenekleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür.” (Fichter, 2001: 132). Bugün kültürün yüzlerce farklı tanımı vardır. Günlük hayatta da kültürü farklı anlamlarda kullanılır. Sözelimi birine “çok kültürlü” denildiğinde kastedilen “entelektüel bilgi düzeyi”dir. Veya bir insan hakkında bazen “kültürsüz” denildiğine tanık oluruz. Burada da sözcük “eğitim ve bilgi düzeyi düşük” anlamında kullanılmaktadır.

Kültürden kaçmak olanaklı değildir. “Kültür her yerdedir.” Nasıl yiyeceğimizi, nasıl davranacağımızı, hangi değerleri benimseyeceğimizi kültür belirler (McIntyre, 2014: 101). Bu yönüyle hepimiz kültür sayesinde sosyal bir varlık haline geliriz. Konuştuğumuz dil, inandığımız değerler, maddi araç ve gereçler, dünya görüşü ve bakış açımız, sanat, düşünce ve felsefe biçimimiz kültürel bir üründür.

Kültür denilince akla antropoloji bilimi gelir. Antropoloji fiziki ve sosyal antropoloji olarak iki ana gövdeye ayrılmıştır. Fiziki antropoloji insan ırkının tarihsel gelişim sürecini, ırklar arasındaki etkileşimi, dünyanın jeolojik ve etnolojik gelişim sürecini inceler. Sosyal antropolojinin ana konusu ise kültürdür.

tadır. Oysa medeniyeti yani teknolojiyi ortaya koyan da bir kültürdür. Batı teknolojisi Batı'nın dünya görüşü, insan ve medeniyet kavrayışından ayrı değerlendirilemez. Ayrıca eşyayı almak beraberinde insan ilişkilerinde de bir değişime yol açmaktadır. Örneğin bir ülkede sanayileşme salt bir teknoloji transferi değildir. Sanayileşme ile beraber doğal olarak sosyal sınıflar, sınıf çatışması, sendikacılık, sosyalizm de o ülkeye girmektedir. Fabrika girsin ama işçi ve sınıf hareketleri girmesin demek pek anlamlı değildir. Ayrıca eşya kendi başına bir anlamdan yoksun değil, bizzat onu dönüştüren bir şeydir. Örneğin telefon, sosyal medya, internet hayatımıza girince insan ilişkileri de değişime uğramıştır. Aynı durum daha önce televizyon için de geçerlidir. Buna bağlı olarak aile içi roller, aile içi iletişim, arkadaşlık ve hatta toplumsal değerler bile değişime uğramıştır. Teknoloji beraberinde kendi yaşam felsefesini de getirmektedir.

KAYNAKLAR

- Adorno, Theodor (2011) **Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi**. 7. Basım, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Bostancı, Naci (2002). "Toplum ve Kültür". **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Debord, Guy (1996). **Gösteri Toplumu**. Ayşen Ekmekçi, Okşan Taşkent (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Doytcheva, Milena (2009). **Çokkültürlülük**. Tuba Akıncılar Olmu (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2018). **Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu: Türk Yurdu Dergisi (1911-1931)**. Ankara: Akademisyen Yayınları.
- Furnham, Adrian (2010). "Culture Shock: Literature Review, Personal Statement and Relevance for the South Pacific ". **Journal Of Pacific Rim Psychology** .Volume 4, Issue 2 pp. 87-94.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gürpınar, Hüseyin R. (1946). **Şipsevdi**, İstanbul: Hilmi Kitapevi.
- Güvenç, Bozkurt (1996). **İnsan ve Kültür**. 7. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hobbs, Mitchell & Tomley, Sarah (2015). **Sociology Big Ideas Simply Explained**. DK.
- Horkheimer, Max Adorno, Theodor (1996) **Aydınlanmanın Diyalektiği**. Oğuz Özügöl (Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Jenks, Chris (2005). **Alt Kültür Toplumsalın Parçalanışı**. Nihal Demirkol (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Said, Edward W. (2008). **Yersiz Yurtsuz**. 5. Baskı. Aylin Üçler (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- <https://doi.org/10.1375/prp.4.2.87>
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Şimşek, Rıdvan (2012). "Liberteryen Ve Komüniteryen Çokkültürcülük Dikotomisi". **İİB International Refereed Academic Social Sciences Journal Special Issue**. III (7): 92-107.

- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sun, Shufang & Hoyt, William T. vd. (2016). "Acculturation and Enculturation as Predictors of Psychological Help-Seeking Attitudes (HSAs) Among Racial and Ethnic Minorities: A Meta-Analytic Investigation" **Journal of Counseling Psychology**. Volume 63. No: 6. pp. 617-632. <http://dx.doi.org/10.1037/cou0000172>
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- Görsel Kaynakça**
- Dövüş Kulübü Film İncelemesi <https://efsanekareler.com/inceleme/dovus-kulubu-fight-club-1999-film-inceleme> Erişim Tarihi 09.07.2021
- <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-34513185> (İneğe Duyulan Saygı – E. T. 19.07.2021)
- Why the humble cow is India's most polarising animal 15.10.2015 <https://www.posta.com.tr/dogumunun-90-yilinda-populer-kulturun-babasi-andy-warhol-haber-fotograf-2035593-4> Erişim Tarihi 23.07.2021
- Sanat Ormanı <https://sanatormanı.com/2020/12/09/entelektuel-kitabi-edward-said/> Erişim Tarihi 25.07.2021
- Türkülerin Babası: Neşet Ertaş 24.09.2020 <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turkulerin-babasi-neset-ertas/1984006> Erişim Tarihi 02.08.2021

TOPLUMSAL YAPI VE YAPIYI OLUŞTURAN UNSURLAR

Yapı, bir bütünü oluşturan parçalar arasındaki eşgüdüm, onları belirleyen ve çevreleyen ortak bir bakış açısı ve sistematik bir işleyiştir. Yapı, parçalardan ayrı ve onların dışında ayrı bir varlığa sahiptir. Örneğin bir hastane, okul, köy, kasaba sadece onu oluşturan birey, toplumsal grup veya kurumları tanımlamakla açıklanamaz. Okul; öğretmen, öğrenci, yönetici, veli, sosyal çevre gibi yapıyı oluşturan öğelerden ayrı bir varlığa sahiptir. Yapı, yapıyı oluşturan unsurların kendi görevlerini yapmak için farklılaşmasını sağlar.

Sosyolojide *toplumsal yapı, toplumu oluşturan birey, toplumsal grup, kurum, kuruluş, toplumsal statü, rol, toplumsal etkileşim gibi unsurların uyumlu bütünlüğüdür*. Toplumsal yapı, onu oluşturan her bir unsurun anlamı, işlevi, amacını da etkiler. Sosyolojide 20. Yüzyılın başlarında yapı ve sistem kavramları özellikle antropoloji ve dilbilimin etkisi ile itibar kazanmıştır. Yapısalcı-işlevselci sosyolojik kuram; toplumsal kurumları organik bir bütün olan toplum içerisindeki işlevleriyle açıklamıştır. Bu kuramın 20. yüzyıldaki en önemli temsilcisi Amerikalı Talcott Parsons'tur. Parsons, Amerika'da sosyolojinin gelişiminde büyük bir rol oynamış; Robert K. Merton, Kingslay Davis, Wilbert Moore, Robin Williams gibi isimleri etkilemiştir.

Toplumsal yapı, zaman içinde değişebilir. Bu değişim onu oluşturan kurum, kuruluş, toplumsal grupların da değişmesine yol açar. Örneğin Orta Çağ döneminde toplumsal yapı üzerinde belirleyici olan din ve aristokratik toplum yapısıdır. Bu yapı din adamları, savaşçılar, tüccarlar, zanaatkârlar, toprak sahipleri, köylüler gibi toplumsal sınıfların görevleri ve toplum içindeki statülerini de belirlemiştir. Aristokrasi ve din adamlarının belirleyici olduğu bu toplum yapısında güç ve toplumsal saygınlık bu sınıflar tarafından belirlenmiştir. 17. Yüzyıldan itibaren sermayenin ve üretimin önem kazanması, üretim biçiminin değişmesi, servet birikimi toplumsal yapıyı değiştirmeye zorlamıştır. Modern dönemde toplumsal yapı, sermaye ve bilgiye dayalı olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu toplumsal yapı içerisinde toplumsal saygınlığa sahip olan toplumsal sınıflar üreticiler, tüccarlar, fabrika ve sermaye sahipleridir.

Toplumsal yapı kavramı içerisinde toplumsal statü, toplumsal rol, toplumsal gruplar, toplumsal etkileşim türleri, toplumsal kurumlar yer alır (Schaefer, 2011: 104).

KAYNAKLAR

- Akan, Vildan (2002). "Birey ve Toplum". **Sosyolojiye Giriş**. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Battomore, T. B. (2000). **Toplumbilim**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Castells, Manuel (2008). **Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür I: Ağ Toplumu-nun Yükselişi**. 2. Baskı. Ebru Kılıç (Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2019). "Lacan'da Öznenin Kurulumu ve Ötekinin İnşası: Psikanaliz ve Oryantalizm." **Turkish Studies**. XIV (3): 1425-1440. DOI: 10.29228/TurkishStudies.22741
- Fichter, Joseph (2001). **Sosyoloji Nedir?** Nilgün Çelebi. (Çev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Giddens, Anthony (2013). **Sosyoloji Başlangıç Okumaları**. 3. Baskı. Günseli Altaylar (Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Marshall, Gordon (1999). **Sosyoloji Sözlüğü**. Osman Akinhay ve Derya Kömürcü (Çev.). Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- McIntyre, Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Nas, Fethi (2019). Medyanın Sosyal ve Siyasal Etkileri. **İletişim ve Medya Sosyolojisi** içinde. Ümmet Erkan (Ed.). Ankara: Gece Akademi Yayınları.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**, Ali Arslan (Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Öztürk, Ali (2013). **İmajoloji**. 2. Baskı. Ankara: Elis Yayınları.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. New York: The McGraw-Hill Companies.
- Slattery, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Şimşek, Rıdvan & Çelik Ali (2019). Sözün Düşüşü ve Gözün Egemenliği: Emojiler. **İletişim ve Medya Sosyolojisi** içinde. Ümmet Erkan (Ed.). Ankara: Gece Akademi Yayınları.
- Weber, Max (2005). **Bürokrasi ve Otorite**. Bahadır Akın (Çev.). İstanbul: Adres Yayınları.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakça**
- 'Kitty Genovese: The Murder, the Bystanders, the Crime that Changed America' by Kevin Cook and Kitty Genovese: A True Account of a Public Murder and Its Private Consequences' by Catherine Pelonero 14.03.2014 https://www.washingtonpost.com/opinions/kitty-genovese-the-murder-the-bystanders-the-crime-that-changed-america-by-kevin-cook-and-kitty-genovese-a-true-account-of-a-public-murder-and-its-private-consequences-by-catherine-pelonero/2014/03/14/f0a7ca6e-a3a5-11e3-a5fa-55f0c77bf39c_story.html Erişim Tarihi 07.07.2021
- Görsel Kaynakça**
- The Experiment (Das Experiment) <https://www.amazon.com/Experiment-Das-Christians-Berkel/dp/B00009AVA8> Erişim Tarihi 01.07.2021
- Çukur (Dizi) [https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ukur_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ukur_(dizi)) Erişim Tarihi 03.07.2021
- Helen Rose Ebaugh <https://www.uh.edu/class/sociology/faculty/helen-rose-ebaugh/> Erişim Tarihi 04.07.2021
- Kitty Genovese cinayeti: "Bystander Effect" 27.12.2014 <https://dunyalilar.org/kitty-genovese-cinayeti-bystander-effect.html/> Erişim Tarihi 05.07.2021
- 3 Idiots Hakkında Mutlaka Bilinmesi Gereken 15 Detay 23.12.2015 <https://film-loverss.com/3-idiots-hakkinda-mutlaka-bilinmesi-gereken-15-detay/> Erişim Tarihi

ÜNİTE

6

TOPLUMSAL SAPMA, SUÇ VE TOPLUMSAL KONTROL

Palu Ailesi

2019 yılında bir TV kanalında gündeme gelen Palu Ailesi Türkiye’yi dehşete düşürdü. Bir zincirin halkaları gibi çözülen ve gittikçe daha karmaşık bir biçim alan olayda cinayet, tecavüz, istismar gibi pek çok suç iddiaları iç içeydi. Canlı yayında açığa çıkan şok gelişmeler, polis soruşturması ve tutuklamalarla sürdü. Aile üyeleri kayıp kızlarının bulunması için bir TV kanalına başvurmıştı. Fakat olayın bununla sınırlı olmadığı kısa sürede anlaşıldı.

Bu iddialar ve polis soruşturmasının ardından yargı süreci sonuçlandı ve mahkeme kararını verdi. Ailenin üyeleri çeşitli hapis cezalarına çarptırıldı. Mahkeme sanıkları cinayet, kişiyi hürriyetten yoksun bırakma, suça iştirak etme gibi eylemlerden suçlu buldu. Mahkeme sanık T.U.’i “canavarca hisle veya eziyet çektirerek ve üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı kasten öldürme” suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırdı. Ayrıca “hürriyeti yoksun kılma” ve “kredi kartının kötüye kullanılması” suçlarını sabit görerek toplam 7 yıl hapis cezasına hükmetti. Diğer sanık E. U. İse “kasten öldürmeye yardım etme” suçlaması ile 12 yıl 6 ay hapse mahkum edildi. H.İ. ve A. P. İse aynı suçtan 14 yıl ikişer ay hapis cezası aldı.

Toplumsal kontrol kavramı son yıllarda siyaset ve sosyal bilimlerde devletin gözetleme, normalleştirme pratikleri gibi kavramlar birlikte yeni içerikler kazanmıştır. Terim sosyal beceriler, eğitimden hapisaneler ve gözetim sistemlerine kadar her şeyi tanımlamak için kullanılmaktadır (Turner, 2006: 571). M. Foucault'nun çalışmaları bu konuda değerli katkılar sunmuştur. İktidarın normalleştirme ve disiplin aygıtlarına vurgu yapan Foucault, tıp, psikiyatri, suç bilim gibi alanların iktidar tarafından nasıl kullanıldığı üzerinde durmuştur. İktidarlara bir gözetim toplumu yaratmakta ve gözetleyip denetlemekte ve normalleştirmektedir. Bu da iktidarın her yerde hatta kılcal damarlarımıza kadar girdiğini işaret etmektedir.

KAYNAKLAR

- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Curry, Tim & Jobu, Robert & Schwirian, Kent (2003). **Sociology For Twenty First Century**. Third Edition. New Jersey: Prentice Hall.
- Ferris, Kerry & Stein, Jill (2012). **The Real World. An Introduction to Sociology**. Third Edition. W.W. Norton & Company Inc. New York.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Macioins, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, Karl & Engels, Frederich (2013). **Alman İdeolojisi**. Tonguç Ok, Olcay Geridönmez (Çev.). İstanbul: Evrensel Basın Yayım.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- İçli, T. Gülşen (2002). "Toplumdan Kopuş: Suç ve Şiddet". **Sosyolojiye Giriş** İçinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Ritzer, George (2010). **Sociological Theory**, Eight Edition. The McGraw-Hill Companies, New York.
- Ritzer, George (2015a). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Ritzer, George (2015b). **Introduction to Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Tischler, Henry (2014). **Introduction to Sociology**. Tenth Edition. Belmont: Wadsworth.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakça**
- Kocaeli'ndeki Palu ailesi" davasında Karar. 07.09.2021. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kocaelideki-palu-ailesi-davasinda-karar/2358007> Erişim Tarihi 23.11.2021
- Sahte doçent açık öğretim mezunuymuş. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/>

sahte-docent-acik-ogretim-mezunuymus-41951927 Erişim Tarihi 04.12.2021
Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202> Erişim Tarihi 05.12.2021
Adalet İstatistikleri, 2020. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1692021162011adalet_ist-2020.pdf Erişim Tarihi 05.12.2021

Görsel Kaynakça

Social Control and Deviance. <http://samanthaweissmansocialstudies.weebly.com/social-control-and-deviance-unit.html> Erişim Tarihi 23.11.2021
Palu Ailesi Hikayesi Ne? 08.09.2021 <https://www.gazetevatan.com/gundem/palu-ailesi-hikayesi-ne-palu-ailesi-davasinda-son-durum-ne-1412121> Erişim Tarihi 23.11.2021
Savaş Tanrısı. [https://tr.wikipedia.org/wiki/Sava%C5%9F_Tanr%C4%B1s%C4%B1_\(film\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Sava%C5%9F_Tanr%C4%B1s%C4%B1_(film)) Erişim Tarihi 04.12.2021
Kuzuların Sessizliği. <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/televizyon/kuzularin-sessizligi-dizisinin-konusu-nedir-imdb-puani-kactir-kuzularin-sessizligi-oyunculari-oyuncu-kadrosu-listesi-41607528> Erişim Tarihi 02.12.2021

İstanbul'un Semt ve İlçelerine Göre Toplumsal Tabakalaşma

İstanbul gibi bir megapolü çoğunuz görmüşsünüzdür. Burada birbirinden farklı semtler, farklı yaşam biçimleri, farklı kent mimarileri ve yaşam alışkanlıklarınıza rastlarsınız. Nişantaşı, Etiler, Ortaköy, Bebek, Emirgan, Yeniköy, Moda gibi semtlerde pahalı arabalara binen, modern ve şık baylar, bayanlar, büyüleyici evler, yalılar, köşkler görürsünüz. Bir işçinin, emekli veya memurun hayal bile edemeyeceği bir yaşam biçimi vardır. Buradaki restoranlar, alışveriş merkezleri, dükkanlar şık, pahalı ve kaliteli ürünler satır. Burası küçük bir Paris, Londra, New York gibidir. Fakat aynı şehirde Fatih, Üsküdar gibi ilçelerde orta sınıf insanlar ve yaşam biçimlerine rastlanır. Burada evler daha basit, eski, dükkanlar nispeten daha ucuz mallarla doludur. Surları geçip de Bağcılar, Güngören, Esenler hatta daha da ileri gidip Esenyurt gibi ilçelerde daha kalabalık sokaklar, ucuz lokantalar, derme çatma evler, gecekondu'lara rastlarsınız. Burada aileler daha kalabalık, evler daha ucuz, insan sirkülasyonu daha yoğundur.

KAYNAKLAR

- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Battomore, T. B. (2000). **Toplumbilim**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2020). **Türk Sosyolojisinin Tanığı: Cahit Tanyol**. Ankara: Akademisyen Yayınları.
- Fichter, Joseph (2001). **Sosyoloji Nedir?** Nilgün Çelebi (Çev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Kalaycıoğlu, Sibel (2002). Toplumsal Tabakalaşma. **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Makal, Ahmet (2006). "Cumhuriyetten 21. Yüzyıla Türkiye'de Çalışma İlişkileri". **Türkiye'nin Toplumsal Yapısı** içinde. Mehmet Zencirkıran (Ed.). Ankara: Nova Basın Yayın Dağıtım.
- Mardin, Şerif (1990). **Türkiye'de Toplum ve Siyaset**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Şerif (1995). **Türkiye'de Din ve Siyaset**, 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marks, K. & Engels, F. (2011). **Ekonomi Politikasının Eleştirisine Bir Katkı**. Sevim Belli (Çev.). İstanbul: Sol Yayınları.
- Marks, K. & Engels, F. (2013). **Alman İdeolojisi**. Çev. Tonguç Ok, Olcay Geridönmez, İstanbul: Evrensel Basın Yayım.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- McNeill, William Hardy. (1987). **A History of the Human Community**. Second Edition. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Slattery, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Tanyol, Cahit (23 Mayıs 1963). "19 Mayıs'tan 27 Mayıs'a". **Yön Dergisi**. 75, Mayıs: 5.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Weber, Max (1996). **Sosyoloji Yazıları**. Taha Parla (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakçası**
- Bolu Belediye Başkanı'ndan İrkçı Uygulama. 26. 07.2021 <https://www.gazeteduvar.com.tr/bolu-belediye-baskanindan-irkci-uygulama-multecilere-10-kat-fazla-su-fatura-si-haber-1529631> Erişim Tarihi 27.07.2021
- Apartheid rejiminden imtiyazlı siyah azınlığa: Güney Afrika'nın açmazları. 26.07.2021 <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/apartheid-rejiminden-imtiyazli-siyah-azinli-ga-guney-afrika-nin-acmazlari/2314264> Erişim Tarihi 27.07.2021
- Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2020-37404&dil=1> Erişim Tarihi 02.08.2021
- Avrupa'da gelir eşitsizliğinin en fazla olduğu ülke Türkiye. 21.01.2021 <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/237956-avrupa-da-gelir-esitsizliginin-en-fazla-oldugu-ulke-turkiye> Erişim Tarihi 02.08.2021
- Memur Maaşı Son 10 Yılda 3'te 1 Değer Kaybetti 01.02.2019 <https://www.kamusen.com>

- org.tr/ar-ge/memur-maasi-son-10-yilda-3-te-1-deger-kaybetti/3987/ Erişim Tarihi 02.08.2021)
- Türkiye'de Çalışan Sayısı, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Ististikleri-Ocak-2020-33785> Erişim Tarihi 02.08.2021
- Türkiye'de sendikali işçi sayısı 2 milyon 69 bin 476 31.01.2021 <https://www.bloomberght.com/turkiye-de-sendikali-isci-sayisi-2-milyon-69-bin-476-2273744> Erişim Tarihi 02.08.2021
- Türkiye'de Çalışma Hayatı ve Meslekler Araştırması Yayımlandı https://tyap.net/media/f/basin_bulteni.pdf Erişim Tarihi 05.08.2021
- Aziz Sancar https://tr.wikipedia.org/wiki/Aziz_Sancar Erişim Tarihi 06.08.2021)
- Dünya servetinin yüzde 60'ı 2 bin 153 kişinin elinde 20.01.2020 <https://tr.euronews.com/2020/01/20/dunya-servetinin-yuzde-60-2-bin-153-kisinin-elinde> Erişim Tarihi 08.08.2021

Görsel Kaynakça

- Nişantaşı <https://www.isthomes.com/en/news-blog/luxury-apartments-in-istanbul-nisantasi/224> Erişim Tarihi 26.07.2021
- Otoyol <https://isletme.otoyolas.com.tr/> Erişim Tarihi 05.08.2021
- Aziz Sancar https://tr.wikipedia.org/wiki/Aziz_Sancar#/media/Dosya:Aziz_Sancar_0060.jpg Erişim Tarihi 06.08.2021

**BİR TOPLUMSAL KURUM
OLARAK AİLE****Değişen Aile Kurumu**

Ayşe ve Satı 1960 yılında Kastamonu Pınarbaşı'nda evlendiler. Bu evlilikte Ayşe 21, Satı 13 yaşındaydı. Satı'nın annesi ev işlerine yardım etmesi için, Ayşe'yi gelin olarak seçmişti. Aradaki yaş farkını ise sorun etmediler. Satı, henüz çocuk yaşta iken evlendi. Bu evlilikten 4 çocukları oldu. Köyde yaşamlarını sürdüren çift İstanbul'a taşındılar. Satı, bir firmada şoför olarak çalıştı, Ayşe ise ev hanımıydı. Aralarındaki yaş farkı ileride sorun olmaya başladı. Ayşe hanım yakalandığı bir hastalık nedeni ile 60 yaşında vefat etti. Ayşe hanım vefat ettiğinde Satı, 52 yaşındaydı.

Merve ile Ünal üniversitede tanışmışlardı. Zamanla birbirlerinden hoşlandılar. 4 yıllık bir flört sonrasında evlenmeye karar verdiler. 2010 yılında aileleri tanıştı ve iki ailede bu evliliğe onay verdi.

Daha sonra, kız isteme, nişan ve düğün töreni yapıldı. Merve ve Ünal çiftinin 3 çocukları oldu. Merve Hanım ana sınıfı öğretmeni, Ünal ise inşaat teknikeri. Mutlu bir evlilikleri var. Eşlerin her ikisi de çalıştıkları için çocuklarına Merve ve Ünal'ın annesi bakıyor.

örgütleri, belediye ve diğer bazı gönüllü kuruluşlar ailenin bazı işlevlerini sürdürmek amacıyla destek programları başlatmıştır. Boşanan eşlerin iş bulması, çocuklarının bakımı, okutulması, özellikle boşanan kadınlara yönelik ekonomik destekler, koruma kararı alınması gibi. Bu tür destekler sayesinde zor bir biçimde geçmesi beklenen boşanma ve boşanma sonrası sorunlar daha ufak sorunlarla atlatılabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abshir, Mustafa Omar (2020). "Somali'de Boşanma Nedenleri Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme". Bursa **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümü** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Adak, Nurşen (2016). "Evlilik veya Evlilik Dışı Birlikte Yaşama: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". **Sosyoloji Dergisi** Armağan Sayısı. s. 23-40.
- Albayrak, Ali (2017). "Ziya Gökalp'ta Kadın ve Aile". **Social Sciences Research Journal**. VI (4). s. 244-252.
- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Battommore, T. B. (2000). **Toplumbilim**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Berkes, Niyazi (2019). **Türkiye'de Çağdaşlaşma**. Ahmet Kuyaş (Der.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Canatan, Kadir & Yıldırım, Ergün (2011). **Aile Sosyolojisi**. İstanbul: Açılım Kitap.
- Fichter, Joseph (2001). **Sosyoloji Nedir?** Nilgün Çelebi (Çev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gittins, Diana (2012). **Aile Sorgulanıyor**. Tuna Erdem (Çev.). İstanbul: Pencere Yayınları.
- Gökçe, Birsen (2011). "Türk Toplumunda Aile Yapısı." **Aile Sosyolojisi** içinde. Aytül Kasapoğlu ve Nadide Karkiner (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 1303.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem (2019) **Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi**. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kasapoğlu, Aytül (2011). "Sosyolojik Yaklaşımlar Temelinde Aile Kuramları". **Aile Sosyolojisi** içinde. Aytül Kasapoğlu ve Nadide Karkiner (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 1303.
- Kır, İbrahim (2011). **Toplumsal bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri**. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. X (36): 381-404.
- Kıray, Mübeccel (1998). **Kentleşme Yazıları**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kıray, Mübeccel (2000). **Ereğli Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kongar, Emre (1972). **İzmir'de Kentsel Aile**. Ankara: Türk Sosyal Bilim Derneği Yayınları.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Macionis, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Mardin, Şerif (2009) **Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu**, Çev. Mümtaz'er Türköne-Fahri Unan-İrfan Erdoğan, 9.Baskı, İletişim Yay., İstanbul.
- Mancoske, Ronald J. (1981) "The Changing Family and Family Policy," **The Journal of**

- Sociology & Social Welfare:** Vol. 8 : Iss. 1 , Article 16.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Ogburn, William F. (1938). "The Changing Family". **Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services**. XIX (5). pp. 139-143.
- Ortaylı, İlber (2018). **Osmanlı Toplumunda Aile**. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Öztürk, Ali (2019). "Doğu-İslam Dünyasında Ailenin Sosyo-Politik Temelleri ve Sosyolojik Dönüşümü Üzerine". **Çeşmi Cihan Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları E Dergisi**. IV (1): 2-18.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. New York: The McGraw-Hill Companies.
- Sezal, İhsan (2002). Toplum ve Aile. **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Slattery, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Tarhan, Nevzat (2010). **Son Sığınak Aile**. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakçası**
- İstatistiklerle Aile, 2020 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Aile-2020-37251> Erişim Tarihi 09.08.2021
- Türkiye Aile Yapısı Araştırması <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/indirilebilir-yayinlar/67-turkiye-aile-yapisi-arastirmasi-2013-tespitler-oneriler.pdf> Erişim Tarihi 30.08.2021
- Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2020 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211> Erişim Tarihi 31.08.2021
- Türkiye ve Avrupa ülkelerinde boşanma oranları ne durumda? 06.01.2020 <https://tr.euronews.com/2020/01/06/turkiye-ve-avrupa-ulkelerinde-bosanma-oranlari-ne-durumda> Erişim Tarihi 01.09.2021
- 1 gün evli kaldı, 4 yıldır nafaka ödüyor 13.04.2021 https://www.ntv.com.tr/turkiye/1-gun-evli-kaldi-4-yildir-nafaka-duyor,c6mn8H0pmESBy00_WiouqQ Erişim Tarihi 01.09.2021
- Boşanmak isteyen eşine dehşeti yaşattı! Kan donduran sözler 07.06.2020 <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bosanmak-isteyen-esine-dehseti-yasatti-41535862> Erişim Tarihi 01.09.2021
- Görsel Kaynakça**
- NNPS and SOE Champion Family and Community Engagement <https://education.jhu.edu/2018/05/nnps-and-soe-champion-family-and-community-engagement/> Erişim Tarihi 08.08.2021
- Aile <https://fikoc.com.tr/hizmetlerimiz/anne-baba-koclugu/family/> Erişim Tarihi 09.08.2021

Öğretmen Hayat Değiştirir

İbrahim Arıkan'ın hayatını bir öğretmen değiştirdi. İş insanı İbrahim Arıkan Yozgat Sorgun'un Salur köyünde, 5 çocuklu bir ailenin en küçük ferdi olarak dünyaya geldi. Henüz 1 yaşında annesini kaybeden Arıkan, köylerinde okul olmadığı için ilkokula 9 yaşında başladı. Okulu bitirdiği yıllarda babasını kaybetti. Okumak için tek şansı, yatılı öğretmen okuluydu. Sınava girmesinin önünde bir engel vardı: Kekemeydi. Kekemeler Öğretmen Okulu'na alınmıyordu. Bir yıllık maaşını tazminat olarak ödemeyi kabul eden öğretmenin kefil olması sayesinde okula kabul edildi. Öğretmeni İsmet Dolay onun hayatını değiştirdi. Kekemeliği yendi, okuldan birinci olarak mezun oldu. Fizik öğretmeni oldu.

Çalıştığı dershaneyi borç içinde satın aldı ve onu marka bir kurum haline getirmeyi başardı. Eğitime kaynak yaratmak için kargo işine girdi. En son olarak da üniversite açtı. Bütün bu başarı öyküsünün gerisinde bir öğretmen vardı: İsmet Dolay. İbrahim Arıkan, öğretmenini hiç unutmadı ve onun heykelini okulunun bahçesine ve kendi çiftliğine diktirdi. (<https://www.hurriyet.com.tr>)

gerilemiştir. Araştırmacı Pooyan Tamimi bu gelişmeyi İran toplumunda meydana gelen ekonomik gelişme, eğitim düzeyinin artması, kentleşme ve dijitalleşmeye dayandırmıştır. Aynı araştırma sonucuna göre İran halkının %9'u kendisini ateist, %6'sı agnostik, %8'i ise Zerdüşti dini mensubu olarak tanımlamıştır. (<https://www.dw.com/tr>)

Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Din" başlıklı Eylül 2008 – Eylül 2011 yılları arasında Türkiye genelinde 25 ilde yapılan alan araştırmasında göre Türkiye'de dindarlık oranı kadınlarda erkeklerden, köyde yaşayanlarda şehirde yaşayanlardan daha yüksektir. Yaş ilerledikçe dindarlık artmaktadır. Kendini "çok dindar" olarak görenlerin oranı %63'tür. Cennet, cehenneme inananların oranı %95'tir (Akşit, Şentürk vd.,2016: 209).

KAYNAKLAR

- Akşit, Bahatin & Şentürk Recep vd. (2016). "Türkiye'de Dindarlık: Sosyal Gerilimler Ekskinde İnanç ve Yaşam Biçimleri". **İslam Araştırmaları Dergisi**, 35 (2016): 185-211.
- Akyüz, Yahya (2011.). **Türk Eğitim Tarihi**, 20. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- Altın, Hamza (2014). "II. Meşrutiyetten Cumhuriyete İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Onun Eğitim ve Eğitimci Kavramları ile İlgili Düşünceleri". **Tarih Araştırmaları Dergisi**, XXX-III (50): 219-252.
- Aysal, Necdet, (2005) "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi** (35-36): 267-282.
- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Başar, Erdoğan (2004). **Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri (1920-1960)**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Battomore, T. B. (2000). **Toplumbilim**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınları.
- Bourdieu, Pierre (1997). **Toplumbilim Sorunları** Işık Ergüden (Çev.). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Curry, Tim & Jiobu, Robert & Schwirian, Kent (2003). **Sociology For Twenty First Century**. Third Edition. New Jersey: Prentice Hall.
- Çelikkaya, Hasan (2014). **Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi**. 7. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Duman, S. N. (2020). "Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi". **Milli Eğitim Dergisi**, Salgın Sürecinde Türkiye'de Ve Dünyada Eğitim. s. 95-112. DOI: 10.37669/milliegitim.768887.
- Durkheim, Emile (2005). **Dini Hayatın İlkel Biçimleri**. Fuat Aydın (Çev.). İstanbul: Ataç Yayınları.
- Ergin, Osman (1940) **Türkiye maarif tarihi Tanzimat devri mektepleri II**. İstanbul: Osmanbey Matbaası.
- Ergün, Mustafa (1994). **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara: Ocak Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2018b). Osmanlı Eğitim Sisteminde Modernleşme Çabaları Ve Mustafa Satı Bey'in Eğitim Anlayışı, **Uluslararası Yönetim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu**, 17 – 19.11.2018, İstanbul, Türkiye.
- Fichter, Joseph (2001). **Sosyoloji Nedir?** Nilgün Çelebi (Çev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Field, J. (2008). **Sosyal Sermaye**. Bahar Bilgen ve Bayram Şen (Çev.). İstanbul: İstanbul

- Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gramsci, Antonio (1986). **Hapishane Defterleri**. Kenan Somer (Çev.). İstanbul: Onur Yayınları.
- Gündüz, Mustafa (2012). **Mustafa Satı Bey ve eğitim bilimi**, Ankara: Otorite Yayınları.
- Hamilton, Malcolm (2013). "Sekülerleşme Var mı Yok mu?". **Sosyoloji Başlangıç Okumaları** içinde. Anthony Giddens (Ed.). Günseli Altaylar (Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Huntington, Samuel (2004). **Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzenin Yeniden Kurulması** C. Soydemir, (Çev.). İstanbul: Okyanus Yayınları.
- İllich, Ivan (2003). **Okulsuz Toplum**. Mehmet Özay (Çev.). İstanbul: Şule Yayınları.
- İnal, Kemal. "Durkheim'in Eğitim Anlayışı". <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/783448>
- Kantzara, Vasiliki (2009). "Education, Social Functions of". Ritzer, G. (ed.) **Blackwell Encyclopedia of Sociology Online**, Blackwell Publishing. DOI: 10.1111/b.9781405124331.2007.x
- Kılıç, A. Faruk (2007). "Din sosyolojisinde dini grup tipolojileri." **Değerler Eğitimi Dergisi**, 5 (13), 37-58.
- Koçer H. Ali (1970). **Türkiye'de modern eğitimin doğuşu ve gelişimi**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Konuk, Osman (2002). Toplum ve Eğitim. **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Kurt, Abdurrahman (2002). Toplum ve Din. **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Macioins, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, Karl (2013). **Yabancılaşma**. Beşinci Baskı. Kenan Somer, Ahmet Kardam vd. (Çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Özkan, Salih (2010). **Türk Eğitim Tarihi**, 4. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ritzer, George (2015). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Sabahattin, (1999). **Görüşlerim**, Ahmet İzgöer (Haz). İstanbul: Buruc Yayınları.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Slattey, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Swancutt, Katherine (2019). "Animism". <http://doi.org/10.29164/19anim>
- Şahin, Muhittin (2015). "Eğitime İşlevselci Bir Yaklaşımla Kant Okuması". **Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** IV (8): 87-100.
- Şeren, Mehmet (2008). **Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, XXVIII (1): 203-226.
- Tekeli, İlhan (1983). "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi". **Cumhuriyet dönemi Türkiye ansiklopedisi III**, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Tezcan, Mahmut (1985). **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 150.
- Tezcan, Mahmut (1993). **Eğitim Sosyolojisinde Çağdaş Kuramlar ve Türkiye**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 170.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Türkoğlu, Pakize (1997.) **Tonguç ve Enstitüleri**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Wach. Joachim (1995). **Din Sosyolojisi**. Enver Günay (Çev.). İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınlar.
- Weber, Max (2013). **Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu**. Milay Göktürk (Çev.). Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakça**
- Okulsuz köyden çıkan eğitim devi: İbrahim Arıkan 03.02. 2016 <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/okulsuz-koyden-cikan-egitim-devi-ibrahim-arikan-40048601> Erişim Tarihi 02.09.2021
- Milli Eğitim İstatistikleri http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb-istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf Erişim Tarihi 06.09.2021
- Öğrenim Düzeyine Göre Öğrenci Sayısı 2021 <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi 06.09.2021
- Milli Eğitim Temel Kanunu https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf Erişim Tarihi 04.09.2021
- Suriyeli Çocukların Eğitimi h.<https://www.unicefturk.org/yazi/acil-durum-turkiyedeki-suriyeli-cocuklar> Erişim Tarihi 06.09.2021
- Okuryazar olmayanların yüzde 85,2'si kadın 14.06.2019 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/okuryazar-olmayanlarin-yuzde-85-2si-kadin/1504120> Erişim Tarihi 09. 09. 2021
- Pisa 2018 Türkiye Raporu http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/PISA_2018_Turkiye_On-Raporu.pdf Erişim Tarihi 09.09.2021
- Pew: İslam 2070'e kadar 'dünyanın en büyük dini olabilir' 01.03.2017 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39127472> (Erişim Tarihi 12.09.2021)
- Dünya Dinler Haritası <https://surveyingngroup.com/tr/dunya-dinler-haritasi/> Erişim Tarihi 13.09.2021
- Tomorrow's Gods: What is the future of religion? <https://www.bbc.com/future/article/20190801-tomorrows-gods-what-is-the-future-of-religion> Erişim Tarihi 17.09.2021
- The Marxist Perspective on Religion <https://revisesociology.com/2018/07/10/marxist-perspective-religion/> Erişim Tarihi 07.09.2021
- Türkiye dünyanın dindar ülkeleri arasında 13.04.0215 <https://www.cnnturk.com/haber/dunya/turkiye-dunyanin-dindar-ulkeleri-arasinda> Erişim Tarihi 18.09.2021).
- İslam dünyasında dindarlık azalıyor 12.02.2021 <https://www.dw.com/tr/islam-d%C3%B-Cnyas%C4%B1nda-dindarlı%C4%B1k-azal%C4%B1yor/a-56552299> Erişim Tarihi 18.09.2021
- Görsel Kaynakça**
- <https://www.ft.com/content/eb7d6304-5a2a-11ea-abe5-8e03987b7b20> Erişim Tarihi 01.09.2021
- Okulsuz köyden çıkan eğitim devi: İbrahim Arıkan <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/okulsuz-koyden-cikan-egitim-devi-ibrahim-arikan-40048601> Erişim Tarihi 02.09.2021
- 2020'de Pandemi Yüzünden Eğitim Sınıfta Kaldı 19.01.2021 <https://www.amerikaninsesi.com/a/pandemi-yuzunden-egitim-sinifta-kaldi-corona-salgin-virus-okul/5743748.html> Erişim Tarihi 05.09.2021

Weighing up the risks: School closure and reopening under COVID-19 – when, why, and what impacts? 16.07.2020 <https://reliefweb.int/report/world/weighing-risks-school-closure-and-reopening-under-covid-19-when-why-and-what-impacts> Erişim Tarihi 04.11.2021

Türk Sinemasında Kemal Sunal

Türk güldürü (komedi) sinemasının efsane isimlerinden biri Kemal Sunal'dır. Sunal, kendini Türk izleyicisi ile özdeşleştirmiş ender isimlerdendir. Hayat verdiği karakterler bugün bile hala canlılığını korumaktadır.

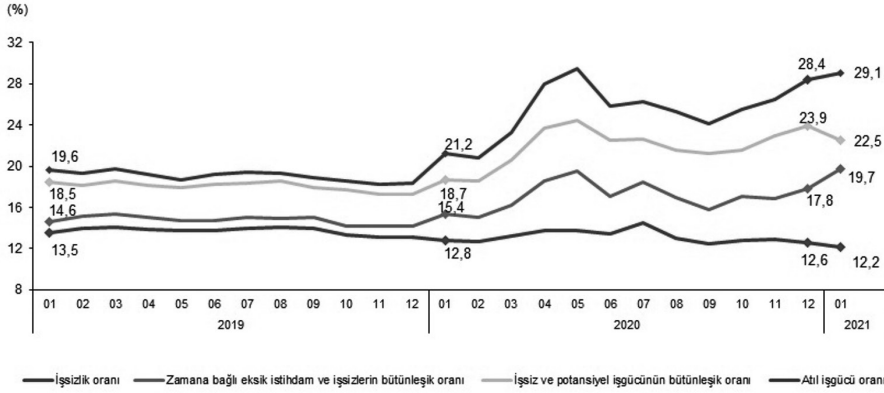
Sunal filmleri güldürünün ötesinde sosyoekonomik sorunlara yönelik çeşitli eleştiriler içerir. O, kimi zaman "Deli Deli Küpeli" filminde olduğu gibi kasabayı haraca bağlayan eşkıya, kasabalıya yüksek faizlerle borç veren tefeci, halka mal vermeyip karaborsacılık yapan esnafa tımarhaneden kaçan bir "deli"

gözüyle hesap sorar, kasabaya nizam verir. Kimi zaman feodal sorunlara ele atar, ağalık kurumu, başlık parası, kan davası ve töre cinayetlerine eleştiriler getirir. "Kibar Feyzo", "Davaro" bu eleştirilerin odağındaki filmlerden ikisidir.

Kırdaki sorunlar kadar kentteki sorunlara da kendi mizah penceresinden bakan Sunal, buradaki absürt karakterler, iç içe geçmiş sosyal ilişkilerle alt sınıfların, orta direğin sorunlarına dokunur. Elinde süpürge bir çöpçü karakterini canlandırdığı filmde (Çöpçüler Kralı) farklı toplumsal sınıflar ve farklı sorunları dile getirir. Kaçakçılar, karaborsacılar, devlet görevini suiistimal edenler, kolay yoldan zengin olma arzusu taşıyanlar filmde yan yana yer alır. "Gülen Adam", "Yedi Bela Hüsnü" filmlerinde gecekondulaşma ve onları evinden çıkarmaya çalışan inşaat mafyasını ele alır. O, kimi zaman minibüste kupon dolduran bir at yarışı müdavimi, kimi zaman Almanya'dan gelen bir işçi hatta kimi zaman da Almanları bile kendine işçi haline getiren bir Türk'tür. Vefatından önce çektiği son filmi "Propaganda" da ise insanların hayatına sınır çekilmesi ile başlayan trajikomik durumları, devlet ve onun işlevlerini sorgulamıştır.

Kemal Sunal'ın başarısı yarattığı tiplerin sahici olması, temel sorunlar karşısında gösterdiği absürt, bazen ilgisiz tavırlarda saklıdır. Türk toplumunda hızlı kentleşme, kırsalın çözülmesi, kent hayatında ortaya çıkan yoksullaşma, işsizlik, emek sömürüsü, gelir dağılımındaki adaletsizlikler onun filmlerinde sosyoekonomik eleştirilerin odak noktasıdır. Onun sineması emeğin ve alt toplumsal sınıfların sinemaya yansımasıdır. Yaptığı ironi, zeka yüklü göndermeler onun sosyoekonomik sorunlara yönelik itirazlarını barındırır.

dengeli bir durum görülmektedir. Sanayide çalışan nüfus çalışan nüfusun %21,1'ni oluşturmaktadır. İmalat sanayinde çalışan kişi sayısı 5 milyon 850 bin kişidir. Bu iş gücünün 4 milyon 473 bini erkek, 1 milyon 377 bini kadındır. İnşaat sektöründe çalışan iş gücü toplum iş gücünün %5,8'idir. Toplam çalışan sayısı da 1 milyon 598 bin kişidir. Bu nüfusun hemen tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Hizmet sektörü adı verilen üçüncü sektörde ise çalışan nüfusun %54,5'i istihdam edilmektedir. Hizmet sektöründe çalışan iş gücü sayısı 15 milyon 96 bin kişidir. Bunun 10 milyonu erkek, 5 milyonu kadın çalışanlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar içerisinde tarımda çalışan nüfusun fazlalığı dikkat çekmektedir. Gelişmiş ülkelerde %5'i geçmeyen tarımda çalışan nüfus oranı Türkiye'de %18'ler düzeyindedir. Türkiye'de halen tarım istihdam içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 28: Türkiye'de İşsizlik Oranları (TÜİK, 2021)

Türkiye ekonomisinde başka bir önemli sorun işsizliktir. 2021'de %12 düzeyinde olan işsizlik, çalışma potansiyeline sahip insanlar, genç iş gücü de eklendiğinde çok daha yüksek düzeydedir. Türkiye'de yükseköğretim işsizliği bir miktar ötelirken, üniversite bitiren gençler arasında işsizlik oranı daha yüksektir. Genç nüfus da işsizlik %24,7, istihdam oranı %30,1'dir. Yani bu nüfusun %70'i çalışmamaktadır. Bu da Türkiye'nin en büyük istihdam kaynaklarının atıl hale gelmesine yol açmaktadır.

KAYNAKLAR

- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Bowie, M. (1997). **Lacan**. V. Pekel Şener (Çev.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Bell, Daniel (1973). **The coming of post-industrial society**. New York: Basic Books.
- Bozkurt, Veysel (2002). Toplum ve İktisat. **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Bozkurt, Veysel (2014). **Endüstriyel ve Postendüstriyel Dönüşüm**. 3. Baskı, Bursa: Ekin

Yayıncılık.

- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Castells, Maneul (2008). **Ağ toplumunun Yükselişi**. (E. Kılıç Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Curry, Tim & Jiobu, Robert & Schwirian, Kent (2003). **Sociology For Twenty First Century**. Third Edition. New Jersey: Prentice Hall.
- Drucker, Peter (1993). **Kapitalist Ötesi Toplum**. Belkıs Çorakçı (Çev.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Field, J. (2008). **Sosyal Sermaye**. Bahar Bilgen ve Bayram Şen (Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Fukuyama, Francis (1999). **Tarihin Sonu ve Son İnsan**. Z. Dicleli (Çev.). İstanbul: Gün Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Güleç, Cansu (2015). "Thorstein Veblen ve Gösterişçi Tüketim Kavramı". **MEF Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. XXXVIII (1): 62-82.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Macioins, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, Karl (2013). **Yabancılaşma**. Beşinci Baskı. Kenan Somer, Ahmet Kardam vd. (Çev.). Ankara: Sol Yayınları.
- McIntyre j. Lisa (2014). **The Practical Skeptic: Core Concepts in Sociology**, Sixth Edition. New York: McGraw-Hill Education.
- Newman, David M. (2013). **Sosyoloji**. Ali Arslan (Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Ritzer, George (2011). **Toplumun McDonaldlaştırılması**. Şen Süer Kaya (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ritzer, George (2015a). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Ritzer, George (2015b). **Introduction to Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Toffler, Alvin (2008). **Üçüncü Dalga**. Selim Yeniçeri (Çev.). İstanbul: Koridor Yayınları.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.
- İnternet Kaynakça**
- Almanya: Berlin halkı artan konut ve kira fiyatlarına karşı 'kamulaştırma referandumuna' gidiyor 21.09.2021 <https://tr.euronews.com/2021/09/20/almanya-berlin-halk-artan-konut-ve-kira-fiyatlar-na-kars-kamulast-rma-referandumuna-gidiyo> Erişim Tarihi 27.09.2021
- "Enflasyon, 20 ayın zirvesine çıktı" 05.04.2021 <https://www.dunya.com/ekonomi/enflasyon-20-ayin-zirvesine-cikti-haberi-616820> Erişim Tarihi 28.09.2021
- ABD'de Enflasyon Son 13 Yılın En Üst Seviyesinde" 13 Temmuz 2021 <https://www.amerikaninsesi.com/a/abd-de-enflasyon-son-13-yilin-en-ust-seviyesinde/5964101.html> Erişim Tarihi 28.03.2021
- 10 Yıllık Amerikan Doları Grafiği <https://www.doviz724.com/tcmb-10-yillik-usd-amerikan-dolari-tl-grafigi.html> Erişim Tarihi 28.09.2021

GDP per capita, current prices. Map 2021. <https://www.imf.org/external/datamapper/PPPPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD> Erişim Tarihi 29.10.2021

İşgücü İstatistikleri, Ocak 2021. TÜİK. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgucu-Istatistikleri-Ocak-2021-37486> Erişim Tarihi 28.09.2021

Görsel Kaynakça

How does the economy work? A quick guide to the basics of economics 10.07.2021
<https://www.futurelearn.com/info/blog/how-does-the-economy-work> Erişim Tarihi 18.09.2021

Çöpçüler Kralı <http://www.sinematurk.com/film/2820-copculer-krali/> Erişim Tarihi 20.09.2021

Şirinler <https://onedio.com/haber/biz-onlari-sadece-kucuk-ve-mavi-biliyorduk-sirinler-ile-ilgili-beyin-yakan-teoriler-696293> Erişim Tarihi 27.09.2021

SİYASETİN TANIMI VE TEMEL KAVRAMLARI

Siyaset Arapça bir kelime olup Batı dillerindeki karşılığı politikadır. Politika toplumda gücün dağılımı ve uygulanmasını konu edinir. Güç toplum içerisinde eşit dağılmamıştır. Siyasal karar alıcılar bu kararlarını bazen kendi çıkarları bazen ait oldukları toplumsal sınıf bazen de kamu yararı için alabilirler. Toplum içerisinde siyasal gücün dağılımı, uygulanması ve ortaya çıkan temel sorunların çözülmesi siyaset yani politikanın görevidir. Gücün kimde olduğu, gücü kullanan kimselerin bu gücü nasıl meşrulaştırdığı, gücün sınırları siyasetin temel sorularındandır (Barkan, 2013: 448).

Siyasetin temel konusu devlet ve iktidardır. Sosyal bir varlık olan insan özellikle tarım temelli yerleşimlerden sonra artı ürüne el koyan ve bunun karşılığında siyasal bazı hizmetler gören basit devlet yapıları ile tanışmıştır. Devletler toplumu organize ederek onları içeride ve dışarıda güven içinde tutmaya, toplumsal hayatı düzenlemeye çalışmıştır. Klasik dönemde devletin insanlar üzerindeki otoritesi, gücü sınırsızken modern devletlerin doğması ile devletin gücünün sınırlarını tayin eden hukuk, anayasa, meclis ve yargı denetimi ortaya çıkmıştır. Modern devlet, feodal veya imparatorluk dönemi devlet yapılarından daha farklı olarak toplumun kılcal damarlarına kadar sızmayı başarmıştır. Modern devlet bir yandan keyfiliğin yerine yasalılık, kanuniliğin yerine meşruiyet gibi akla ve bilime uygu düzenlemelerle kendini sınırlandırırken öbür yandan da hayatı toptan kontrol etme gücüne ulaşmıştır. İdeolojilerin toplumsal meşruiyetini sağladığı modern devletler, kimi zaman ideolojik barbarlıklara dönüşme tehlikesi taşımıştır. Bu yönüyle modern devlet bir yandan özgürlükleri maksimize etmeyi amaç edinirken öbür yandan da bireyi totaliter ve bazen de sofistike yöntemlerle yönlendirmeye çalışmıştır.

Siyaset bir toplumsal kurumdur. Bir toplumsal kurum olarak siyaset devlet, iktidar, otorite, egemenlik, güç gibi kavramları analiz eder. Bunlar içerisinde en belirgin olanı devlettir. Siyasetin ana konusu devlettir denilebilir. Devlet, bir siyasi kurum olarak belirli bir fiziki mekanda, fiziksel zorlama yetkisinde etkin bir tekel uygulayan siyasal yapıdır. Devletin temeli tehdit veya ceza uygulama gücüne dayanır. Devlet, toplumu organize eder, kurallar ko-

KAYNAKLAR

- Althusser, Louis (2003). **İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları**. Alp Tümertekin (Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Arslan, Ali (2003). "Eşitsizliğin Teorik Temelleri: Elit Teorisi." **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (6) 2: 115-135
- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Biçer, Rüştü Salim Savaş (2019). "Uluslararası Çatışmaların Değişen Yapısında Terörün Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme". **Savunma Bilimleri Dergisi**. XVIII (36): 109-133.
- Bottomore, T. (1987). **Siyaset Sosyolojisi**, Erol Mutlu (Çev.). Ankara: Teori Yayınları.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Castells, Maneul (2008). **Ağ toplumunun Yükselişi**. (E. Kılıç Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Curry, Tim & Jiobu, Robert & Schwirian, Kent (2003). **Sociology For Twenty First Century**. Third Edition. New Jersey: Prentice Hall.
- Çelebi, Aykut (2002). "Toplum ve Siyaset". **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Deleuze, Gilles ve Guittari, Felix (1993). **Kapitalizm ve şizofreni ii – bin yayla**. Ali Akay (Çev.). İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Duverger, M. (1998). **Siyaset Sosyolojisi**, Şirin Tekeli (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Erkan, Ümmet (2019). "Gilles Deleuze Felsefesinde Temel Kavramlar ve Yeni Toplumsal Hareketler." **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**. XIII (19): 2627-2652. <https://doi.org/10.26466/opus.589030>
- Foucault, Michel (1996). **Cinselliğin Tarihi**. Hülya Uğur Tanrıöver (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, Michel (2000). **Hapishanenin Doğuşu**. 2.Baskı. Mehmet Ali Kılıçbay (Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Foucault, Michel (2012). **İktidarın Gözü**. Çev. Işık Ergüden, 3. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gramsci, Antonio (1986) **Hapishane Defterleri**, Çev. Kenan Somer, Onur Yayınları, İstanbul.
- Heywood, Andrew (2013). **Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş**. Ahmet Bayram, Özgür Tüfekçi vd. (Çev.). Ankara: Liberte Yayınları.
- Hobbes, Thomas (2007). **Leviathan**. Semih Lim (Çev.). İstanbul: YKY.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- Laclau, Ernesto & Mouffe Chantal (2001). **Hegemony and Socialist Strategy**. Second Edition, Verso: London and Newyork.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Machiavelli, Niccolo (2008) **Hükümdar**. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Macioins, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, Karl & Engels, Frederich (2013). **Alman İdeolojisi**. Tonguç Ok, Olcay Geridönmez (Çev.). İstanbul: Evrensel Basın Yayım.
- Mills, C. Wright (1974). **İktidar Seçkinleri**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Pareto, Vilfredo (2013). **Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü**. Merve Zeynep Doğan (Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

- Ritzer, George (2015a). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Ritzer, George (2015b). **Introduction to Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Rousseau, J. Jacques (2006). **Toplum Sözleşmesi**. Vedat Günyol (Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Sağır M. & Akıllı, S. (2004). **Siyaset Sosyolojisi Yazıları**, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sarıbay, A. Yaşar (2014). **Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji**, Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Thoreau, Henry David (2013). **Sivil İtaatsizlik**. Melis Ölçüm (Çev.). İstanbul: Kafe Kültür Yayıncılık.
- Tischler, Henry (2014). **Introduction to Sociology**. Tenth Edition. Belmont: Wadsworth.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Vergin, Nur (2015). **Siyasetin Sosyolojisi, Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar**, İstanbul: Doğan Kitap Yayınları.
- Weber, Max (2005). **Bürokrasi ve Otorite**. H. Bahadır Akın (Çev.). Ankara: Adres Yayınları.
- Yücekök, A. N. (1987). **Siyasetin Toplumsal Tabanı**. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.

İnternet Kaynakça

- Independent States of the World. <https://www.nationsonline.org/oneworld/states.htm> Erişim Tarihi 12.10.2021
- Portre: Suudi Arabistan Başkonsolosluğunda katledilen Cemal Kaşıkçı. 17 Nisan 2020. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/portre-suudi-arabistan-baskonsoloslugunda-katledilen-cemal-kasikci-476812.html> Erişim Tarihi 14.10.2021
- Dünyada seçimlere katılım düşük seyrediyor. 25.04.2019 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunyada-secimlere-katilim-dusuk-seyrediyor/1462264> Erişim Tarihi 15.10.2021
- Nisan 2017 Referandum Sonuçları. <https://www.sabah.com.tr/secim/16-nisan-2017-referandum/> Erişim Tarihi 15.10.2021
- Democracy under Siege. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege> Erişim Tarihi 14.10.2021
- Doğu Guta kimyasal silah katliamının üzerinden 7 yıl geçti. 20.08.2020 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dogu-guta-kimyasal-silah-katliaminin-uzerinden-7-yil-gec-ti/1947755> Erişim Tarihi 22.10.2021

Görsel Kaynakça

- <https://thevoiceofpelham.ca/2021/08/26/people-politics-how-to-participate-in-an-election/> Erişim Tarihi 02.10.2021
- <https://www.haberturk.com/15-temmuz-resmi-tatil-mi-15-temmuz-hangi-gune-denkgeliyor-yasak-var-mi-iste-15-temmuz-un-onemi-3125134> Erişim Tarihi 02.10.2021
- V For Vendetta <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/televizyon/v-for-vendetta-filminin-konusu-nedir-imdb-puani-kactir-v-for-vendetta-oyunculari-oyuncu-kadrosu-listesi-41608500> Erişim Tarihi 13.10.2021
- Portre: Suudi Arabistan Başkonsolosluğunda katledilen Cemal Kaşıkçı. 17 Nisan 2020. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/portre-suudi-arabistan-baskonsoloslugunda-katledilen-cemal-kasikci-476812.html> Erişim Tarihi 14.10.2021

**Bergama’da Siyanürle Altın Aramaya Karşı
Toplumsal Hareketler**

1989 yılında Bergama’da altın madeni işletme hakkını alan Eurogold firmasının bu altını siyanürlü yöntemle ayrıştıracağı belli olunca, Bergama halkı doğayı ve çevreyi korumak amacıyla örgütlenmiştir. Tarım ve hayvancılıkla geçimlerini sağlayan Bergama halkı, köylerinin yakınlara kurulacak bu altın madeninin iş ve istihdam sağlayacağı için sevinmiş fakat sonrasında siyanürle ayrıştırma yönteminin doğaya zarar verebileceği korkusuyla endişelenmiştir. Bergamalılar herhangi bir siyasi harekete eklenmeden, madenin çevreye vereceği zararlara karşı dikkat çekmek amacıyla birbirinden renkli protesto gösterileri düzenlemiştir. Firmanın uluslararası bir firma olması, bu protestoları daha ilginç hale getir-

miştir. İlk etapta bölgesel bir eylem olarak kalan Bergama sivil inisiyatifi, zamanla hem ulusal hem de uluslararası basının ilgisini çekmiştir.

Bergamalılar Çanakkale-İzmir yolunu ulaşıma kapatmış, 23 Kasım 1996’da ise yarı çıplak soyunarak altın madenine karşı bildiri dağıtmışlardır. Ulusal ve uluslararası medyanın artan ilgisi ile Bergamalılar daha renkli eylemler düzenlemiştir. Türkiye’nin ve dünyanın dört bir yanından insanlar bu eylemlere destek amacıyla burada toplanmıştır.

Bergamalılar bir taraftan altın madeni işletmesine karşı sivil eylemler düzenlerken, öbür yandan da hukuki bir süreç takip etmiştir. Fakat hukuki süreç beledikleri gibi sonuçlanmamış, hükümetlerin baskısı ile maden faaliyetleri her geçen gün artmıştır. TÜBİTAK’ın altın madeni işletmesinin çevreye büyük bir zararı olmadığı yönündeki rapor da eylemcilere katılımın azalmasına yol açmıştır. 2000’li yıllara gelindiğinde ise Bergama sivil inisiyatifi güç kaybetmeye başlamıştır. Bergama köylülerinin bir kısmının madende işçi olarak çalışmaya başlaması, bazı köylülerin maden karşıtlığından uzaklaşmasına yol açmıştır. Maden işletmesinin

KAYNAKLAR

- Jeanniere, Abel (1994). "Modernite Nedir?" 2. Baskı. Nilgün Küçük (Çev.). **Modernite Versus Postmodernite** içinde. Mehmet Küçük (Haz.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Bahar, Halil İ. (2009). **Sosyoloji**. Ankara: USAK Yayınları.
- Barkan, Steven E. (2013). **Understanding and Changing the Social World, Brief Edition**. Boston: Flat World Press.
- Bauman, Zigmunt (2012). **Küreselleşme**, Abdullah Yılmaz (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Best, Steven & Kellner, Douglas (2011). **Postmodern Teori**. 2. Baskı. Mehmet Küçük (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Browne, Ken (1992). **An Introduction to Sociology**. Oxford: Blackwell Publishers.
- Castells, Maneul (2008). **Ağ toplumunun Yükselişi**. (E. Kılıç Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Curry, Tim & Jobu, Robert & Schwirian, Kent (2003). **Sociology For Twenty First Century**. Third Edition. New Jersey: Prentice Hall.
- Çımrın, Füsün Kökalan (2015). "Bergama Köylü Hareketinin Dünyası Ve Bugünü". **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. XIV (53): 310-317.
- Demiroğlu, Elif Topal (2014). "Yeni Toplumsal Hareketler: Bir Literatür Taraması". **Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi**. II (1): 133-144. DOI: 10.14782/SBD.201416304
- Deleuze, Gilles ve Guittari, Felix (1993). **Kapitalizm ve şizofreni ii – bin yayla**. Ali Akay (Çev.). İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Drucker, Peter (1993). **Kapitalist Ötesi Toplum**. Belkıs Çorakçı (Çev.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Erkan, Ümmet (2019). "Gilles Deleuze Felsefesinde Temel Kavramlar ve Yeni Toplumsal Hareketler". **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**. XIII (19): 2627-2652. <https://doi.org/10.26466/opus.589030>
- Ferris, Kerry & Stein, Jill (2012). **The Real World. An Introduction to Sociology**. Third Edition. W.W. Norton & Company Inc. New York.
- Fukuyama, Francis (1999). **Tarihin Sonu ve Son İnsan**. Z. Dicleli (Çev.). İstanbul: Gün Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). **Sosyoloji**. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Giddens, Anthony (2018). **Modernliğin Sonuçları**. 8. Baskı. Ersan Kuşdil (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hardt, M. ve Negri, A. (2004). **Çokluk imparatorluk çağında savaş ve demokrasi**. B. Yıldırım (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hughes, Micheal & Kroehler, Carolyn J. & James W. Vander Zanden (2002). **Sociology: The Core**. Sixth Edition. The McGraw-Hill Companies.
- İbn Haldun (2007). **Mukaddime**. Süleyman Uludağ (Haz. ve Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- İçli, Gönül (2015). "Yeni Toplumsal Hareket Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme". **Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. X (14): 415-432. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8844>
- Kazi, Tasnim (2011). "Effects of Globalization on Work and Organizations: Exploring Post-Industrialism, Post-Fordism, Work and Management in the Global Era". <http://www.inquiriesjournal.com/articles/1693/effects-of-globalization-on-work-and-organizations-exploring-post-industrialism-post-fordism-work-and-management-in-the-global-era> Erişim Tarihi 03.11.2021
- Khondker, Habibul Haque (2005). "Globalisation to Glocalisation: A Conceptual Exploration" **Intellectual Discourse**. (XIII):2. pp. 181-199.

- Kıray, Mübeccel (2006). **Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Little, William & McGivern, Roy (2013). **Introduction to Sociology**. <http://open.bccampus.ca/>
- Liotard, Jean François (2013). **Postmodern Durum**. İsmet Birkan (Çev.). Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Macionis, John J. (2013). **Sosyoloji**. 13. Baskı. Vildan Akan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Marks, Karl & Engels, Frederich (2013). **Alman İdeolojisi**. Tonguç Ok, Olcay Geridönmez (Çev.). İstanbul: Evrensel Basın Yayın.
- McLuhan, Marshall & Powers, Bruce R. (1989). **Global Village**. Oxford University Press.
- Mills, C. Wright (2007). **Toplumbilimsel Düşün**. Ünsal Oskay (Çev.). İstanbul: Der Yayınevi.
- Nas, Fethi (2019). Göç ve Demokrasinin Geleceği. **OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, 13(19), 2125-2149. DOI:10.26466/opus. 592954.5
- Özer, İnan (2002). "Toplum Değişme ve Gelişme". **Sosyolojiye Giriş** içinde. İhsan Sezal (Ed.). Ankara: Martı Yayınları.
- Öztürk, Ali (2011). **Kriz Sosyolojisi**. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Pareto, Vilfredo (2013). **Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü**. Merve Zeynep Doğan (Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Ritzer, George (2010). **Sociological Theory**, Eight Edition. The McGraw-Hill Companies, New York.
- Ritzer, George (2011). **Toplunun McDonaldlaştırılması**. Şen Süer Kaya (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ritzer, George (2015a). **Essential of Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Ritzer, George (2015b). **Introduction to Sociology**. California: SAGE Publications Inc.
- Schaefer, Richard T. (2011). **Sociology Brief Introduction**. 10th Edition. Newyork: The McGraw-Hill Companies.
- Slattey, Martin (2008). **Sosyolojide Temel Fikirler**. Ümit Tatlıcan & Gülhan Demiriz (Haz.). Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak vd. (Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Spengler, Oswald (1997). **Batının Çöküşü**. Nuray Sengelli (Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Stolley, Kathy S. (2005). **The Basics of Sociology**. Westport: Greenwood Press.
- Sullivan Thomas J. (2007). **Sociology Concepts and Applications in a Diverse World**. Seventh Edition. Boston: Pearson Education Inc.
- Tekeli, İlhan (2011). **Kent Kentli Hakları Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm Yazıları**. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Thoreau, Henry David (2013). **Sivil İtaatsizlik**. Melis Olçum (Çev.). İstanbul: Kafe Kültür Yayıncılık.
- Tilly, Charles & Castenada, Ernesto & Wood, Lesley J. (2019). **Social Movements, 1768 – 2018**. 4th Edition. Routledge.
- Tischler, Henry (2014). **Introduction to Sociology**. Tenth Edition. Belmont: Wadsworth.
- Tönnies, Ferdinand (2018). **Cemaat ve Cemiyet**. Emre Güler (Çev.). İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Turner, Bryan (2003) **Oryantalizm Postmodernizm ve Globalizm**. 2. Baskı. İbrahim Kapaklıkaya (Çev.). İstanbul: Anka Yayınları.
- Turner, S. Bryan (2006). **Cambridge Dictionary of Sociology**. Cambridge University Press, New York.
- Wallerstein, Immanuel (2016) **Bildiğimiz Dünyanın Sonu**, Tuncay Birkan (Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Weber, Max (2013). **Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu**. Milay Göktürk (Çev.). Ankara: Bilgesu Yayınları.

Zgourides, George (2000). **Sociology**. Foster City: IDG Books Worldwide, Inc.

İnternet Kaynakça

Bergama davası AİHM’de öncelikli. 12 Temmuz. <http://arsiv.ntv.com.tr/news/93991.asp#BODY> Erişim Tarihi 11.11.2021

Çevresel Göstergeler. Nüfus Artış Hızı <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/nufus-artis-hizi-i-85616> Erişim Tarihi 28.10.2021

Nüfus, Demografi Yapısı, Göç Özel İhtisas Komisyonu Raporu. DPT: 2556 ÖİK: 572. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/08_NufusDemografi-YapisiGoc.pdf Erişim Tarihi 28.10.2021

Kentsel – Kırsal Nüfus Oranı. <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/kentsel--kirsal-nufus-orani-i-85670> Erişim Tarihi 28.10.2021

Hayat Tabloları. 2017-2019. 17 Eylül 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tablolari-2017-2019-33711> Erişim Tarihi 29.10.2021

Globalization: Threat or opportunity? 12.04.2000 <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm#II> Erişim Tarihi 03.11.2021

Görsel Kaynakça

Kapak resmi. <https://unsplash.com/s/photos/social-change> Erişim Tarihi 24.10.2021

Occupy Wall Street, Six Months Later. 17.03.2012 <https://www.wsj.com/articles/BL-METROB-14890> Erişim Tarihi 28.10.2021